

UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta ekonomicko-správní

Ústav ekonomických věd

Vliv intenzity pojištění na ekonomický rozvoj

Bc. Kateřina Jirková

Diplomová práce

2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Jirková**
Osobní číslo: **E110095**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Vliv intenzity pojištění na ekonomický rozvoj**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zjistit vliv intenzity pojištění na ekonomický rozvoj ve vybraném odvětví.

Zásady:

- Charakteristika pojištění.
- Problém rizika.
- Charakteristiku hlavních druhů pojištění.
- Analýza stavu pojištění obyvatel.
- Stav na pojistném trhu.
- Ekonomické efekty pojištěnosti.
- Komparace s EU.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

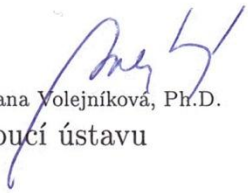
ČEJKOVÁ, V., MARTINOVIČOVÁ, D., Pojišťovnictví. Brno: VUT, 2003.
DAŇHEL, J., DUCHÁČKOVÁ, E, RADOVÁ, J., Analýza globálních trendů ve světové a českém komerčním pojišťovnictví. Praha: VŠE, 2007.
DUCHÁČKOVÁ, E., Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, 2005.
PILNÝ, J., Pojišťovnictví., Pardubice: UPA, 2010.
SYNEK, M. a kol., Podniková ekonomika., Praha: C.H.Beck, 2000.
VOSTATEK, J., Sociální a soukromé pojištění., Praha: Kodex Bohemia, 1996.

Vedoucí diplomové práce:
doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 1. října 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2014

Bc. Kateřina Jirková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu panu Doc. Ing. Jaroslavu Pilnému, CSc. za cenné připomínky a odborné vedení této diplomové práce. Poděkování patří i všem, kteří mi ochotně poskytli informace a materiály ke zpracování praktické části diplomové práce a v neposlední řadě bych ráda poděkovala rodině, která mě podporovala po celou dobu studia.

ANOTACE:

Práce charakterizuje jednotlivé druhy pojištění a jejich význam pro společnost. Pomocí ukazatelů pojistného trhu poukazuje, jaký vliv má pojištění na ekonomický rozvoj. Práce je zaměřena na pojistný trh, jehož úroveň má podíl na vyspělost zemí a vliv na sílu ekonomiky. Součástí práce je analýza pojištěnosti obyvatel a případová studie úrazového pojištění.

KLÍČOVÁ SLOVA

pojištění, pojištěnost, pojišťovna, pojišťovnictví, pojistný trh, riziko

TITLE:

Influence of insurance intensity on the economic development

ANNOTATION:

The thesis characterizes the different types of insurance and their importance to society. Using indicators of the insurance market highlights the influence of insurance on economic development. The thesis is focused on the insurance market, because the level of the insurance market contributes to the advancement of countries and affects the strength of the economy. Part of this thesis is the analysis of population insurance rate and case study of accident insurance.

KEY WORDS:

insurance, rate of insurance, insurance company, insurance industry, insurance market, risk

OBSAH

ÚVOD.....	13
1 CHARAKTERISTIKA POJIŠŤOVNICTVÍ.....	15
1.1 Pojištění.....	15
1.1.1 Charakteristika pojištění.....	15
1.1.2 Účastníci pojištění a jejich vztah.....	16
1.1.3 Význam pojištění	16
1.2 Pojišťovny.....	18
1.2.1 Charakteristika pojišťoven	18
1.2.2 Pojišťovací činnost.....	19
1.3 Zajištění	19
1.3.1 Charakteristika zajištění a její účastníci	19
1.3.2 Význam zajištění	19
1.4 Zajišťovny	19
1.4.1 Charakteristika zajišťoven.....	19
1.4.2 Činnost zajišťoven.....	20
2 RIZIKO	21
2.1 Členění rizik	21
2.1.1 Pojistně technické riziko	21
2.1.2 Tržní riziko.....	22
2.1.3 Úvěrové riziko.....	22
2.1.4 Riziko likvidity.....	23
2.1.5 Operační rizika	23
2.1.6 Riziko pojistitelné a nepojistitelné	23
3 KLASIFIKACE POJIŠTĚNÍ	25
3.1 Dobrovolné a povinné pojištění	25
3.2 Sociální pojištění	25
3.3 Komerční pojištění.....	26
4 SOUKROMÉ POJIŠTĚNÍ PODLE PŘEDMĚTU.....	27

4.1	Pojištění majetku	27
4.1.1	Pojištění majetku obyvatelstva	27
4.1.1.1	Pojištění domácnosti	27
4.1.1.2	Pojištění budov	28
4.1.1.3	Havarijní pojištění.....	28
4.1.2	Pojištění podnikatelských a průmyslových rizik	29
4.1.2.1	Pojištění technická	29
4.1.2.2	Pojištění dopravní	29
4.1.2.3	Pojištění pro případ přerušení provozu	30
4.1.2.4	Pojištění úvěru	30
4.1.3	Pojištění zemědělských rizik	30
4.2	Pojištění odpovědnosti za škodu	31
4.2.1	Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla	31
4.2.2	Pojištění odpovědnosti za škody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání	31
4.2.3	Profesní odpovědnostní pojištění	32
4.2.4	Obecné odpovědnostní pojištění	32
4.3	Pojištění osob.....	33
4.3.1	Životní pojištění	33
4.3.1.1	Pojištění pro případ smrti nebo dožití	33
4.3.1.2	Pojištění pro případ smrti.....	34
4.3.1.3	Pojištění závažných onemocnění	34
4.3.1.4	Kapitálové životní pojištění	34
4.3.1.5	Investiční životní pojištění	35
4.3.1.6	Důchodové pojištění	35
4.3.1.7	Penzijní připojištění	35
4.3.2	Úrazové pojištění	36
4.3.3	Cestovní pojištění.....	36
5	POJISTNÝ TRH.....	37
5.1	Pojistný trh ČR	37
5.1.1	Počet pojišťoven.....	37
5.1.2	Předepsané pojistné.....	40
5.1.3	Podíl na trhu	40
5.1.4	Počet zaměstnanců	41
5.1.5	Pojištěnost	42
5.1.6	Průměrné pojistné.....	43
5.2	Pojistný trh ČR a EU	44
5.2.1	Počet pojišťoven.....	44

5.2.2	Předepsané pojistné	45
5.2.3	Podíl na trhu	46
5.2.4	Počet zaměstnanců	46
5.2.5	Pojištěnost	48
5.2.6	Průměrné pojistné.....	49
6	ANALÝZA POJIŠTĚNOSTI OBYVATEL.....	50
6.1	Analýza pojištěnosti obyvatel podle krajů	50
7	EKONOMICKÉ EFEKTY POJIŠTĚNOSTI OBYVATEL	57
7.1	Případová studie úrazového pojištění – vyplatí se pojištění?	57
7.2	Případová studie úrazového pojištění – počet dnů řešení likvidace	60
7.2.1	Statistický výpočet	61
7.3	Efektivnost úrazového pojištění.....	63
7.3.1	Výhody a nevýhody úrazového pojištění	63
7.3.2	Jak vypadá efektivní úrazové pojištění?.....	65
8	SHRNUTÍ A HODNOCENÍ.....	67
	ZÁVĚR	68
	SEZNAM LITERATURY.....	70
	SEZNAM PŘÍLOH.....	73

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Struktura pojišťoven podle vlastnictví	38
Graf 2 - Struktura pojišťoven podle typu.....	38
Graf 3 - Struktura pojišťoven podle typu – tuzemské pojišťovny	39
Graf 4 - Struktura pojišťoven podle typu – zahraniční pobočky	39
Graf 5 - Podíl na trhu jednotlivých pojišťoven v ČR.....	41
Graf 6 - Počet zaměstnanců jednotlivých pojišťoven v ČR.....	42
Graf 7 - Podíl pojistného na HDP v ČR.....	42
Graf 8 - Průměrné pojistné na jednoho obyvatele v ČR.....	43
Graf 9 - Počet zaměstnanců na pojistných trzích jednotlivých států EU	47
Graf 10 - Podíl pojistného na HDP v ČR a EU	48
Graf 11 - Průměrné pojistné na jednoho obyvatele v ČR a EU	49
Graf 12 - Máte uzavřený nějaký druh pojištění?	50
Graf 13 - Z jakého důvodu nejste pojištěný/á?	51
Graf 14 - Vyplatí se být pojištěný/á?	52
Graf 15 - Z jakého důvodu jste uzavíral/a pojištění?	53
Graf 16 - Jaký druh pojištění máte uzavřený?	54
Graf 17 - U jakých pojišťoven máte uzavřená pojištění?	55
Graf 18 - Kolik zaplatíte ročně za pojištění?	56

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Vztah subjektů pojištění.....	16
Obrázek 2 - Význam pojištění	17

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Počet pojišťoven od roku 2009 - 2014	37
Tabulka 2 - Předepsané pojistné podle objemu	40
Tabulka 3 - Počet pojišťoven ČR a vybraných zemí EU	44
Tabulka 4 - Předepsané pojistné v ČR a vybraných zemí EU	45
Tabulka 5 - Podíl na pojistném trhu v ČR a vybraných zemí EU	46
Tabulka 6 - Počet zaměstnanců na pojistném trhu v ČR a vybraných zemí EU	47
Tabulka 7 - Ukazatele úrazového pojištění.....	58
Tabulka 8 - Počet dnů likvidace	60
Tabulka 9 - Výpočet průměrných pořadí	61
Tabulka 10 - Rozdíly průměrných pořadí.....	62
Tabulka 11 - Výhody a nevýhody úrazového pojištění	64

SEZNAM ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
ČP	Česká pojišťovna
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IAA	Insurance application architecture
PU	Pojistná událost
SR	Slovenská republika
VB	Velká Británie

ÚVOD

Pojištění a pojišťovnictví patří mezi významné prvky, které mohou ovlivnit život jak jedince, tak určité skupiny lidí, určitého podniku jako hospodářského subjektu a tím menší nebo větší část společnosti, resp. státu jako celku. [11]

Význam pojišťovnictví spočívá především ve stabilizaci ekonomické úrovně ekonomických subjektů, v ovlivňování fungování tržní ekonomiky zásluhou krytí ztrát v případě realizace nahodilých událostí z pojistných plnění, v uplatnění odpovědnosti ekonomických subjektů za svoji finanční a sociální situaci, v makroekonomickém vlivu tím, že pojišťovny investují své rezervy (tzn., vytvářejí investice) a ve vytváření nových pracovních příležitostí. [5]

Pojem pojištění je spojen s finanční kategorií, jejímž specifickým je skutečnost, že slouží k vyrovnávání se s důsledky nahodilých událostí na lidskou společnost. Pojišťovnictví představuje specifické odvětví ekonomiky zabývající se z různého pohledu provozováním pojistných produktů, které poskytují ochranu majetku a zdraví. Zahrnuje všechny pojišťovací instituce, které mají oprávnění k podnikání v pojištění v dané ekonomice a působí na pojistném trhu. [11]

Pojistný trh představuje místo, kde se střetává nabídka a poptávka po pojistných produktech. Představuje systém ekonomických vztahů a institucí uskutečňujících pojišťovací činnosti včetně investování volných prostředků, kterými pojišťovací instituce disponují. Pojistný trh je v každé vyspělé ekonomice velmi důležitou součástí finančního sektoru. [11]

Diplomová práce pojednává o významu pojištění pro společnost a je zaměřena na pojistný trh, jehož úroveň má vliv na sílu ekonomiky dané země. Pomocí ukazatelů pojistného trhu popisuje a porovnává pojistný trh v České republice a pojistný trh v Evropské unii.

Cílem diplomové práce je ukázat jaký význam a vliv má pojištění pro společnost a ekonomický rozvoj.

Práce je zaměřena na soukromé pojištění a respektuje v rámci charakteristiky jednotlivých druhů pojištění hledisko předmětu pojištění, kde je pojištění děleno na pojištění majetku, pojištění odpovědnosti za škodu a pojištění osob.

Součástí práce je analýza pojištěnosti obyvatel, kde jsou pomocí metody dotazování porovnávány vybrané kraje - Hlavní město Praha, Královéhradecký kraj a Pardubický kraj.

Tato část diplomové práce poukazuje na to, jak společnost vnímá pojištění, dále uvádí důvody, proč se lidé pojišťují a naopak proč se nepojišťují.

V sedmé předposlední kapitole je práce zaměřena na úrazové pojištění a jeho efektivnost. Ukazuje v rámci případové studie, zdali se dané pojištění klientům vyplácí či ne.

V závěru práce je, v rámci poslední kapitoly, shrnutí a hodnocení výsledků.

V diplomové práci jsou využity metody deskripce, dotazování a dedukce.

1 CHARAKTERISTIKA POJIŠŤOVNICTVÍ

Pojišťovnictví je důležitým odvětvím každé tržní ekonomiky. Jeho úlohy v moderním státě s tržní ekonomikou jsou nezastupitelné. V moderní ekonomice je pojišťovnictví chápáno jako nevýrobní odvětví, které je zaměřeno na pojistnou ochranu, tvorbu technických pojistných rezerv, jejich správu a užití. Pojišťovnictví je součástí finanční a úvěrové soustavy a speciálním odvětvím peněžních služeb, které poskytuje občanům, podnikatelům, různým společnostem a státu. [5]

Pojišťovnictví je specifické odvětví ekonomiky, které zabezpečuje finanční eliminaci rizik¹ ovlivňujících činnost lidí. Zahrnuje všechny pojišťovací instituce, které mají oprávnění k podnikání v pojištění v dané ekonomice, ve všech jejích formách. Pojišťovnictví v řadě zemí zahrnuje kromě institucí komerčního pojištění zdravotní pojišťovny, někdy též pojištění sociální. V České republice je pojišťovnictví chápáno jako specifické odvětví ekonomiky zabývající se pojišťovací, zajišťovací a zprostředkovatelskou činností v oblasti pojištění. [11]

1.1 Pojištění

1.1.1 Charakteristika pojištění

Ekonomický subjekt má dvě možnosti, jak se finančně vyrovnat s nahodilými událostmi. Může je krýt z vlastních zdrojů (samopojištěním) nebo může využít pojištění (přesun rizika na instituci provozující pojištění). Z tohoto hlediska je pojištění nástroj finanční eliminace negativních důsledků nahodilosti. Pojištění nemůže ovlivňovat výskyt náhodných událostí, vznik škod, ale finančně eliminuje dopad nahodilých událostí (pomocí pojištění lze finančně nahradit ztráty vzniklé při realizaci čistých rizik). Z pohledu finanční kategorie představuje pojištění tvorbu, rozdělování a užití pojistného fondu k úhradě peněžních potřeb ekonomických subjektů, které jsou v jednotlivých případech výskytu náhodné, vcelku však odhadnutelné. [11]

Vymezit pojem pojištění se pokusilo mnoho autorů. Z mnoha definic lze uvést: Pojištění lze chápat jako finanční kategorii, znamenající vztahy tvorby, rozdělování a užití pojistných rezerv k úhradě potřeb, jež vznikají z nahodilých událostí. Z právního pohledu je pojištění právní vztah, při kterém pojistitel na sebe přebírá závazek, že pojištěnému poskytne pojistné plnění, nastane-li nahodilá, v podmínkách smluvně vymezená, událost. [3]

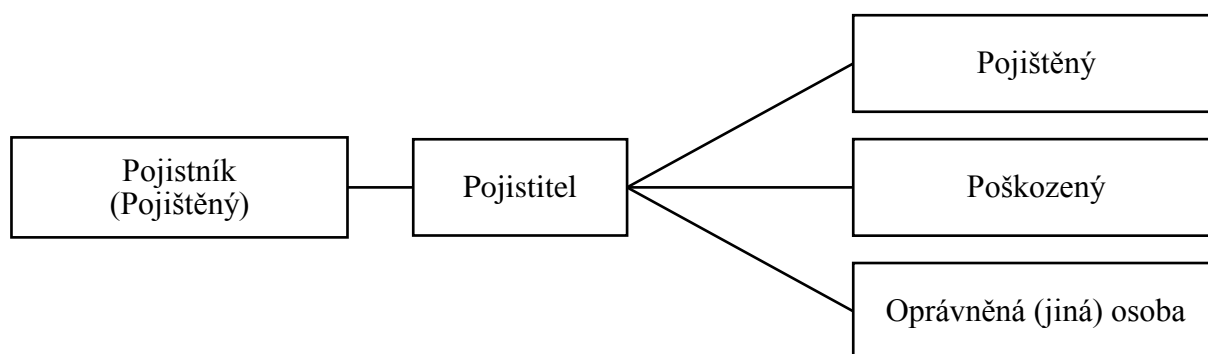
---

¹ Riziko je možnost vzniku události s výsledkem odchylným od cíle s určitou objektivní pravděpodobností. [5]
Tento pojem je více rozebrán v druhé kapitole této diplomové práce.

1.1.2 Účastníci pojištění a jejich vztah

Pojištění se uskutečňuje prostřednictvím pojistné smlouvy nebo na základě právního předpisu. Tak vznikne pojistný vztah. Vzniká mezi pojistiteli a pojistníky, resp. pojištěnými. Pojistitel je pojišťovna případně jiná instituce, které bylo uděleno povolení k provozování pojištění. Pojistníkem může být jak právnická tak i fyzická osoba, která uzavřela pojistnou smlouvu s pojistitelem, a která se ve smlouvě zavázala platit pojistné za pojistnou ochranu. Pojištěným je osoba, na jejíž majetek, odpovědnost za škody, život nebo zdraví se pojištění vztahuje. Osoba, které vzniká na základě uzavřené pojistné smlouvy právo na pojistné plnění, a to bez ohledu na to, zda pojištění sjednala sama, nebo za ni pojištění sjednala jiná osoba. Rozlišování pojmů pojištěný a pojistník má význam v případě, že pojištění je sjednáno ve prospěch jiné osoby, než která uzavřela pojistnou smlouvu a platí pojistné (např. pojištění mládeže, kde pojistník je jeden z rodičů dítěte a pojištěný je dítě, ve prospěch kterého je pojištění sjednáno). Dalším účastníkem je i tzv. obmyšlený. Jedná se o osobu ve prospěch, které by bylo vyplaceno pojistné plnění v případě úmrtí pojištěného. Posledním důležitým subjektem je poškozený. Poškozený je osoba, které bude vyplaceno pojistné plnění v souvislosti se sjednanými pojištěními. Poškozenou osobou může být nejen pojištěný (např. majitel domu), ale i osoba, která není při sjednávání pojistné smlouvy známa. Jedná se o případ pojištění odpovědnosti za škodu, kde způsobí škodu pojištěná osoba jiné třetí osobě. [3], [11]

Vztah subjektů je znázorněn následujícím obrázkem.

Obrázek 1 - Vztah subjektů pojištění

Zdroj: [3]

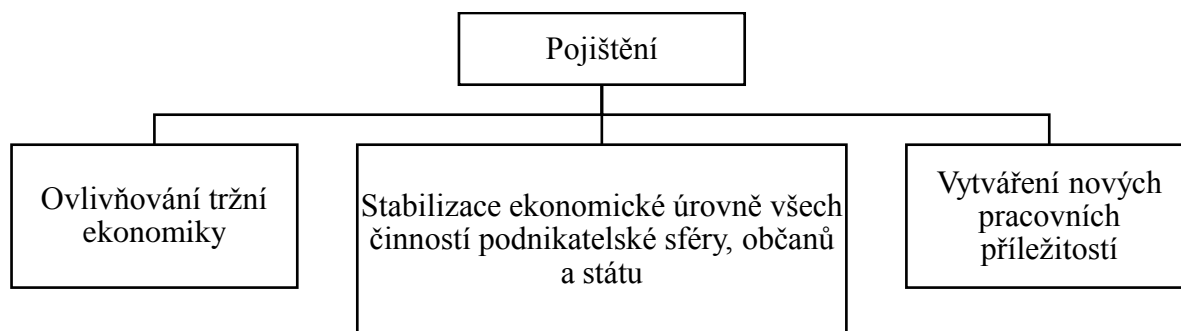
1.1.3 Význam pojištění

Pojištění a pojišťovnictví přímo nebo nepřímo zasahuje do všech činností, týká se každého občana, firmy, podniku a společnosti. Pojištění je důležité zejména v době krize, kdy podnik, jednotlivci i rodina nedisponují tak velkou finanční rezervou, aby sami zvládli nenadálé

nepříjemné situace. Příkladem může být, když nezaměstnaný člověk utrpí úraz, vzniknou mu náklady spojené s léčbou a vzhledem k tomu, že nemá stálý příjem a musí hradit běžné výdaje (nájem, elektřina, potrava aj.) nemá finanční prostředky na řešení své situace. Jiným příkladem může být, když firma v období, kdy nemá zakázky, přijde díky požáru o sklad s materiálem pro svou výrobu. V takovýchto situacích, jsou subjekty mnohem zranitelnější, a o to více potřebují pojištění. Pojištění sice nedokáže zabránit vzniklé nepříjemné situaci, ale pomáhá zmírňovat nežádoucí finanční dopady, které sebou daná situace přinese.

Význam pojištění je možné znázornit pomocí následujícího obrázku.

Obrázek 2 - Význam pojištění

Zdroj: [3]

Pojištění je důchodovou kategorií, což znamená, že prostřednictvím pojištění dochází k důchodové stabilizaci ekonomických subjektů. Je to dáno tím, že pojištění finančně vyrovnává výpadek v příjmech zaviněný vznikem rizika (např. díky nemoci). [5]

Pojištění je možné považovat za jeden ze způsobů, jak lidé čelí negativnímu dopadu životních událostí, nehod apod. [3]

Pojištění představuje v moderní ekonomice určitý bezpečnostní nárazník – v případě katastrofických událostí nahradí pojištěné škody těm, kteří by jinak nebyli schopni svoji činnost obnovit a krachovali by. [18]

Pojištění představuje v tržní ekonomice také peněžní vztahy, prostřednictvím kterých se tvoří a rozdělují peněžní pojistné rezervy. Pojistnými rezervami rozumíme všechny prostředky určené na náhradu škod, které vznikají z nahodilých událostí a jsou tvořeny z příspěvků pojištěných tj. z pojistného. Pojistné je možné charakterizovat jako cenu za poskytovanou pojistnou ochranu či pojištění. Do pojistných rezerv přispívají všichni pojištění, avšak pouze ten, u kterého vznikla pojistná událost (např. požár, krupobití) dostane vyplacenou pojistnou náhradu bez ohledu na to, jakou částkou do pojištění přispěl. Získané

peněžní prostředky z pojistného vkládá pojišťovna do pojistných rezerv, které slouží k poskytování pojistných náhrad v budoucím období. [3]

Pojistné, hrazené klienty nejen vytváří finanční rezervy na budoucí úhrady, ale slouží i k úhradě provozních nákladů pojišťovny. Protože tyto úhrady nastanou až v budoucnu, mohou být prostředky reinvestovány na lokálních nebo globálních finančních trzích a generují tak další zisky z investic. Pojistitelé jsou velmi významnými investory v celé řadě oblastí, protože nakupují akcie a dluhopisy firem a států a tím dále podporují jejich rozvoj. [18]

Pojišťovny rovněž velmi úzce spolupracují s bankami a dalšími finančními institucemi. Podporují banky při zajištění jejich rizik. Příkladem může být pojištění spotřebitelských úvěrů. Při události, kdy spotřebitel zemře nebo není schopen dále hradit splátky podle dohodnuté úvěrové smlouvy (nezaměstnanost, následek úrazu apod.), vstupuje na scénu pojistitel a tyto splátky dle rozsahu uzavřeného pojistného krytí hradí. Tím opět dochází o omezení rizika banky a umožňuje jí investovat kapitál, který by jinak musela držet jako rezervu k nespláceným úvěrům. Podobně je tomu při pojištění úvěrů nebo politických rizik při vývozu investičních celků a v dalších oblastech. Pojišťovny dále mají u bank uloženy finanční prostředky, z nich část je držena v likvidní podobě na běžných účtech nebo termínovaných vkladech, a které představují velmi významný objem peněžního trhu. [18]

Pojišťovnictví je významným zaměstnavatelem. Zaměstnanci v pojišťovnictví představují nadprůměrnou příjmovou vrstvu obyvatelstva a jejich spotřeba dále podporuje rozvoj ekonomiky. S rozvojem pojištění a pojišťovnictví v ekonomice vytváří vznik nových pracovních míst. [18]

1.2 Pojišťovny

1.2.1 Charakteristika pojišťoven

Podle zákona č. 277/2009 o pojišťovnictví je pojišťovna právnická osoba, které bylo Českou národní bankou (ČNB) uděleno povolení k provozování pojišťovací činnosti. [6]

Pojišťovny lze rozčlenit z hlediska zaměření činnosti nebo z hlediska organizační formy. Z hlediska jejich zaměření se rozlišují pojišťovny univerzální, životní, neživotní a specializované. Poslední uvedené se dále člení na kaptivní pojišťovny a frontingové

společnosti. Z hlediska organizační formy se pojišťovny člení na státní a vzájemné pojišťovny. Bližší popis členění (viz příloha č. 5). [11]

1.2.2 Pojišťovací činnost

Pojišťovací činností se rozumí uzavírání pojistných smluv podle zvláštního právního předpisu pojišťovnou, správa pojištění, poskytování plnění z pojistných smluv, nakládání s aktivy, uzavírání smluv se zajišťovny, realizace podnikatelské a investiční činnosti aj. [20]

1.3 Zajištění

1.3.1 Charakteristika zajištění a její účastníci

Zajištěním rozumíme pojištění pojišťovny. Pojišťovna, která se zajišťuje, se označuje jako zajistník a instituce, která zajišťuje pojišťovnu, se nazývá zajistitel. Zajištění představuje přenos rizika nebo jeho části, které v pojistné smlouvě předává pojišťovna na jiný pojišťovací subjekt za finanční úhradu, tzv. zajistné.

1.3.2 Význam zajištění

Smysl zajištění spočívá v dlouhodobé stabilizaci hospodaření pojišťoven, protože vyrovnává výkyvy způsobené neočekávanými katastrofickými událostmi či vyšším neočekávaným výskytem škodních událostí. Nutnost zajištění vyplývá ze skutečnosti, že úhrnná škoda může být značná a může převýšit i úhrnnou hodnotu přijatého pojistného, resp. finanční možnosti pojišťovny. Jedná se např. o pojištění proti teroristickým útokům nebo živelným pohromám.

1.4 Zajišťovny

1.4.1 Charakteristika zajišťoven

Instituce, která má licenci² od ČNB k provozování zajišťovací činnosti, je tzv. zajišťovna³. Zajišťovna je právnickou osobou a z hlediska právní formy jsou v ČR zajišťovny pouze akciovými společnostmi. [11], [6]

---

² První společností, které v roce 2008 udělila ČNB licenci k provozování zajišťující činnosti, je VIG RE zajišťovna, a.s. [30]

³ Mezi známé světové zajišťovny patří například Swiss Re, Allianz Se či Hannover Re.

1.4.2 Činnost zajišťoven

V právních předpisech je zajišťovací činnost vymezena jako uzavírání smluv, kterými se zajišťovna zavazuje poskytnout pojišťovně ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená, a pojišťovna se zavazuje platit zajišťovně ve smlouvě určenou část pojistného z pojistných smluv uzavřených pojišťovnou. [11]

Při provozu zajišťovací činnosti zajišťovna přebírá část pojistných rizik pojišťoven. Zajištěné pojišťovny pak v případě pojistné události nejsou nuceny vyplácet celé pojistné plnění samy, ale dělí se o tuto povinnost v dohodnutém poměru se zajišťovnou. [5], [30]

2 RIZIKO

Pojem riziko má v rámci pojišťovací teorie a praxe specifický obsah a význam. Pojištění vzniklo jako nástroj pro krytí důsledků při realizaci rizika. Riziko je situace, kdy určitý jev nastává s jistou pravděpodobností. Z pohledu pojistné teorie lze obecně konstatovat, že riziko je nejistota, která se dá kvantifikovat pomocí počtu pravděpodobností. [3], [11]

2.1 Členění rizik [11]

Pojišťovací instituce jsou ve své činnosti vystaveny rizikům, stejně jako jiné podnikatelské subjekty. Ovšem při provozování pojišťovací činnosti je nutné brát v úvahu rizika vyplývající ze specifík činnosti pojišťoven. Právě skutečnost, že pojišťovny přebírají ke krytí jednotlivá pojistná nebezpečí od svých klientů, znamená často nutnost se vyrovnávat se složitě predikovatelnými skutečnostmi. Jedná se o souvislost s nejistým škodním průběhem, nejistotou okamžiku výplaty pojistných plnění a možností vzniku katastrofických škod, i v souvislosti se změnami na finančních, zejména pak kapitálových trzích. Rizika v rámci pojišťovací činnosti lze klasifikovat z různých pohledů. Na základě metodiky Solventnost II⁴ jsou rizika pojišťoven rozdělena do následujících skupin. [7]

- Pojistně technické riziko,
- tržní rizika,
- úvěrové riziko,
- riziko likvidity,
- operační rizika.

Členění dle solventnosti II vychází částečně z klasifikace rizik dle IAA⁵ (viz příloha č. 1).

2.1.1 Pojistně technické riziko

Pojistně technické riziko souvisí s výkyvy v hospodaření pojišťovny, kdy výdaje pojišťovny se vyvíjejí jinak, než se předpokládalo při kalkulaci pojistného. Pojistně technické riziko je riziko typické pro hospodaření pojišťoven a existence tohoto rizika vyplývá ze skutečnosti, že pojišťovny provozují služby, které mají nahodilý charakter. Pojistně technické riziko znamená možnost vzniku odchylky (záporné nebo kladné) mezi skutečnou

---

⁴ Solventnost II - směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu. [2]

⁵ IAA (Insurance Application Architecture) - soubor specifických modelů využívaných k vývoji aplikací pro pojišťovnictví, navržený firmou IBM. [34]

a kalkulovanou výši pojistných plnění a ostatních výdajů pojišťovny. Realizací pojistně technického rizika může vzniknout kladná odchylka, tj. technický zisk, nebo záporná odchylka, tj. technická ztráta. Odchylky skutečnosti od kalkulace mají různý původ. Podle původu těchto odchylek se rozlišují druhy rizika:

- Náhodné riziko – znamená, že dojde k výraznější odchylce od průměrné velikosti pojistných plnění, která je ojedinělá, souvisí s náhodným výkyvem, dlouhodobý průměr se nemění,
- riziko změn – představuje změnu v průměrné velikosti pojistných plnění, vyplývající ze změněných podmínek, ve kterých se pojištění provozuje,
- riziko omylu – škodní průběh byl nesprávně odhadnut, pojistně technické riziko omylu vyplývá z možnosti nesprávného stanovení ceny pojistných produktů pojišťovnou.

2.1.2 Tržní riziko

Tržním rizikem se v případě pojišťovny rozumí možná ekonomická ztráta v důsledku změn hodnoty či ceny aktiv způsobených fluktuací úrokových měr, změnou devizových kurzů či cen instrumentů finančního trhu. Tržní riziko je u pojišťoven spojeno současně s odbytem příslušných pojistných produktů pojišťovnou nabízených. Součástí tržního rizika je dále nejistota týkající se velikosti budoucích závazků, která je u pojišťoven ovlivněna objemem připsaných podílů na zisku. Specifickou částí tržního rizika v rámci činnosti pojišťoven dále představují garance a finanční opce, které jsou součástí pojistných smluv. Nedílnou součástí tržního rizika u pojišťoven je dále riziko spojené s dopady inflace na činnost pojišťovny.

2.1.3 Úvěrové riziko

Úvěrové riziko lze charakterizovat u pojišťoven jako riziko, kdy protistrany plně nedostojí svým finančním závazkům. Pojišťovny jsou vystaveny úvěrovému riziku v souvislosti se skutečností, že významnou součástí jejich činnosti je investování technických rezerv a možného selhání emitentů cenných papírů, a dále v souvislosti s možnými důsledky neplnění závazků ze strany zajistitelů. Důvodem neplnění těchto závazků může být zejména insolvence u protistrany. V rámci řízení rizik je třeba mít na zřeteli fakt, že tradiční nástroj stabilizace ekonomiky pojišťovnictví – zajištění, sice na straně jedné výrazně snižuje pojistně technické riziko pojišťovny, na druhé straně zvyšuje úvěrové riziko, a tudíž by mělo vést prvopojišťovny k vyšší obezřetnosti při sjednávání zajistných obchodů.

2.1.4 Riziko likvidity

Riziko likvidity je spojeno s možnými ztrátami pojišťovny v případě, že pojišťovna není schopna vyrovnat své finanční závazky efektivně a v okamžiku, kdy má tyto závazky uhradit. Riziko likvidity může být spojeno se strukturou aktiv pojišťovny, ztrátou z převodu finančních aktiv, náklady na získání dodatečných zdrojů apod. Lepší řízení rizika likvidity v pojišťovně znamená věnovat náležitou pozornost optimalizaci cash flow.

2.1.5 Operační rizika

Pod operačními riziky se rozumí možnost potenciální ztráty v důsledku nedostatků nebo selhání interních procesů, informačního systému nebo možnost ztráty v důsledku externích vlivů. Operační riziko zahrnuje zejména:

- Provozní a transakční riziko – riziko ztráty z prováděných operací či postupů, vyplývající z použití nesprávných kontrolních a řídicích mechanismů, technických omylů, lidského selhání jednak ze strany pracovníků pojišťovny, jednak ze strany klientů pojišťovny (rušení pojistných smluv) apod.,
- riziko systému – riziko souvisící s možnými ztrátami z nefunkčnosti systému podpory jako výpadky počítačové sítě, chyby v počítačových programech nebo přenosu dat, zničení informačních medií, apod.,
- riziko právního prostředí – riziko vyplývající z měnícího se právního prostředí, změn ve státní regulaci, způsobů zdanění apod.,
- riziko spojené s prodejem produktu, jehož vlastnosti nebyly klientovi dostatečně vysvětleny, nebo který neodpovídá potřebám klienta.

2.1.6 Riziko pojistitelné a nepojistitelné

Dalším členěním rizik je podle pojistitelnosti. Dle tohoto kritéria dělíme rizika na:

- Riziko pojistitelné,
- nepojistitelné.

Toto členění se uplatňuje při pojišťování a při uvažování o možné pojistné ochraně v komerčních pojišťovnách. Riziko pojistitelné je z hlediska komerční pojišťovny takové, na které může pojišťovna sjednat pojistnou smlouvu, a to na základě pojistně-technických podmínek. Pojišťovna nepojistí každé riziko, ale jenom ta rizika, při kterých existuje možnost stanovení pravděpodobnosti škody a její ocenění rizikového vyrovnání v rámci dostatečně

velkého pojistného kmene či rizikového společenství. Pojistitelná rizika musí splňovat následující kritéria:

- Kritérium identifikovatelnosti,
- kritérium vyčíslitelnosti,
- kritérium ekonomické přijatelnosti rizika,
- kritérium nahodilosti projevu rizika.

Riziko, které tyto podmínky nespĺňuje, je nepojistitelné riziko. Teoreticky je možné uvažovat o tom, že neexistuje riziko, které by nebylo pojistitelné a jeho pojistitelnost je ovlivněna jedine cenou pojistného produktu. Prakticky však musíme připustit, že pojišťovna přeci jen jakékoliv riziko nepojistí a samotné pojištění rizika musí důkladně zvažovat. [3]

3 KLASIFIKACE POJIŠTĚNÍ

Pojištění lze členit z různých hledisek a to z hlediska právního či způsobu financování. Podle právního hlediska rozeznáváme dobrovolné a povinné pojištění. Podle způsobu financování rozeznáváme sociální pojištění a komerční pojištění. [5]

3.1 Dobrovolné a povinné pojištění

Dobrovolné pojištění je pojištění, kde sjednání pojištění závisí pouze na vůli ekonomického subjektu. U povinného pojištění je povinnost sjednání dána zákonem. Povinné pojištění se dále dělí na:

- Smluvní povinné pojištění – v zákoně je určena povinnost sjednat pojištění u některé z pojišťoven (např. povinné ručení),
- zákonné pojištění – povinnost pojištění vyplývá přímo ze zákona, ale v tomto případě se nesjednává pojistná smlouva. Zároveň jsou dány termíny placení pojistného, instituce pojištění apod. (např. sociální a zdravotní pojištění). [5]

3.2 Sociální pojištění

Sociální pojištění kryje rizika sociálního charakteru, tzn.: potřeby v souvislosti s pracovní neschopností, potřeby v souvislosti s pracovními úrazy a nemocemi z povolání, potřeby zdravotní péče, potřeby související s nezaměstnaností. [5]

Sociální pojištění je považováno zpravidla za povinné (záleží na tradici, sociálním systému a právní úpravě dané země) kvůli možnosti podceňování těchto rizik ze strany některých jednotlivců. V sociálním pojištění se uplatňuje princip solidarity, protože všichni zúčastnění platí stejné procento, ale náhrady jsou vypláceny jen těm, kteří jsou postiženi sociálním rizikem (např. v případě nezaměstnanosti dostávají dávky v nezaměstnanosti). Dalším typickým znakem je, že na platbách pojistného se podílí i stát, který platí pojistné za děti, studenty či důchodce. Sociální pojištění je v ČR financováno v rámci státního rozpočtu. [5]

V podmínkách ČR je existence sociálních rizik prostřednictvím státu řešena následujícími způsoby [11]:

- Pod pojem sociálního pojištění je zahrnuto krytí:
  - Dlouhodobé pracovní neschopnosti - sociální důchodové pojištění, kam patří důchody starobní, invalidní, vdovský, vdovecký a sirotčí,
  - potřeb v nezaměstnanosti - tj. pojištění nezaměstnanosti,

- krátkodobé pracovní neschopnosti - tj. sociální nemocenské pojištění, kam patří dávky nemocenské, mateřské, podpora při ošetřování člena rodiny.
- zdravotní pojištění zaměřené na krytí potřeb zdravotní péče je organizováno a financováno odděleně v rámci zdravotních pojišťoven,
- potřeby v souvislosti s pracovními úrazy a nemocemi z povolání jsou kryty v rámci zákonného odpovědnostního pojištění, provozovaného komerčními pojišťovami.

3.3 Komerční pojištění

Komerční či soukromé pojištění je typicky tržním produktem a je konstrukčně postaveno na uplatnění zásady ekvivalence - pojistné má odpovídat přebíranému riziku. Komerční pojištění má obvykle dobrovolnou formu. [31]

Komerční pojištění se dále člení dle různých hledisek. Podle způsobu tvorby rezerv se rozeznávají [5]:

- Riziková pojištění – zde není jasné, zda pojistná událost vznikne (např. úrazové pojištění) – tzn. je běžné, že daný subjekt platí pojistné do pojistného fondu, ale protože riziko nenastalo, tento pojištěný subjekt z něj vůbec nečerpá,
- rezervotvorná pojištění – tento systém funguje na principu vytváření rezervy na výplatu sjednaných pojistných plnění v budoucnosti, tzn., že pojistná plnění se vyplácí vždy. Teoreticky se tento druh pojištění blíží spoření (např. pojištění dožití).

Podle druhů krytí rizik [5], [11]:

- životní pojištění – tento druh pojištění kryje životní rizika, tj. rizika ohrožující životy lidí. Výše pojistných plnění není dána velikostí škody, ale velikostí pojistné částky. Patří sem riziko úmrtí a riziko dožití a jejich kombinace. V praxi je často toto pojištění kombinováno i s neživotními riziky (např. úraz) a je spojeno s možností investování.
- neživotní pojištění – tento druh pojištění kryje neživotní rizika. Je možné sem řadit pojištění, která nespádají do kategorie životních (např. pojištění majetku).

Podle délky trvání [3]:

- Krátkodobé – pojištění sjednaná na kratší dobu než jeden rok,
- dlouhodobé – pojištění se sjednaná na dobu na dobu delší než jeden rok.

Dalším členěním je podle předmětu pojištění [3]:

- Pojištění majetku, pojištění odpovědnosti za škodu, pojištění osob.

4 SOUKROMÉ POJIŠTĚNÍ PODLE PŘEDMĚTU

Jak již bylo zmíněno, v rámci členění dle předmětu pojištění, se dělí soukromé pojištění na pojištění majetku, pojištění odpovědnosti za škodu a pojištění osob. Jednotlivá pojistná odvětví se dále člení na skupiny pojištění a jednotlivá pojištění. Přehled členění pojistných odvětví a příklady jednotlivých pojištění (viz příloha č. 2). Nadále jsou v rámci tohoto členění charakterizovány jen hlavní druhy pojištění.

4.1 Pojištění majetku

Pojištění majetku se specializuje na pojišťování rizik a škod, které mohou vzniknout na majetku fyzických nebo právnických osob. Toto pojištění se dělí na pojištění věcí (movitých a nemovitých) a na pojištění zájmů (pohledávek, úvěrů, vkladů, zisků apod.). [3]

Pojištění majetku zahrnuje krytí rizik, jejichž realizací dochází ke škodám na majetku (poškození, zničení, ztráta věcných hodnot, finanční ztráty). Pojištění majetku zahrnuje krytí celé řady rizik, při jejichž realizaci dochází ke vzniku přímých věcných škod. Jsou jimi živelní rizika (např. požár, krupobití, povodeň, pád stromů atd.), vodovodní rizika (riziko škod způsobených vodou vytékající z vodovodních zařízení, kanalizace nebo topení), rizika havarijní (havárie dopravního prostředku), rizika odcizení a vandalství či strojní rizika (rizika škod v souvislosti s havárií či poruchovou strojního zařízení v důsledku chybné technologie, neodborného zacházení, vadného materiálu apod.). [11]

Význam pojištění majetku spočívá v ochraně před nečekanými událostmi a zaručuje finanční náhradu v případě škody. Pojištění majetku lze rozdělit z hlediska zaměření pojistných produktů na pojištění majetku obyvatelstva, pojištění průmyslových a podnikatelských rizik a pojištění zemědělských rizik. [11]

4.1.1 Pojištění majetku obyvatelstva

K nejvýznamnějším produktům pojištění majetku obyvatelstva patří pojištění domácnosti, pojištění budov a havarijní pojištění. Vedle těchto základních produktů pojištění majetku obyvatelstva, které jsou charakterizovány dále, je možné se setkat s dalšími produkty jako např. pojištění elektromotorů, pojištění sbírek a klenotů, pojištění skel, apod. [11]

4.1.1.1 Pojištění domácnosti

Předmětem pojištění domácnosti je soubor movitých věcí tvořících zařízení domácnosti (spotřebiče, sportovní potřeby, oblečení, cennosti apod.) a sloužících k provozu domácnosti.

Pojistné bývá stanoveno na základě několika faktorů, jež jsou např. pojistná částka⁶, úroveň vybavení domácnosti, velikost plochy domácnosti, lokalita, tj. umístění domácnosti⁷, zvolená spoluúčast⁸, zvolená pojistná nebezpečí, zabezpečení domácnosti proti vniknutí cizí osoby, bezeškodní průběh v minulých letech apod. [11]

4.1.1.2 Pojištění budov

Předmětem pojištění budov je budova. Jde tedy o pojištění nemovitostí jako rodinné domy včetně vedlejších objektů typu kůlen, samostatně stojících garáží, plotů, byty a bytové domy, rekreační objekty či objekty ve výstavbě. Rozsah rizik je teoreticky možné rozdělit do tří variant a to základní (zahrnuje krytí rizik požáru, blesku, výbuchu, vichřice, odcizení, vandalství), širší (zahrnuje navíc pád předmětů, zřícení skal, vodovodní rizika) a nejširší varianta, která je představována pojištění All Risks⁹. Velikost pojistného je ovlivněna zejména faktory, jež jsou např. výše pojistné částky¹⁰, na kterou je stavba pojištěna, typem pojištěné stavby (jedná-li se o rodinný dům, vedlejší objekt, garáž, aj.), rozsahem sjednaného pojistného krytí, umístěním stavby, atd. [11]

4.1.1.3 Havarijní pojištění

Havarijní pojištění kryje škody na motorových vozidlech, ať je řidič neovlivnil nebo zcela či částečně ovlivnil. Základem pojistného krytí v rámci havarijního pojištění je krytí pojistného nebezpečí havárie (rozbití nárazem). Vedle pojistného nebezpečí havárie začleňují pojišťovny krytí dalších pojistných nebezpečí, především kolize (riziko střetu), dále potom živelní pojistná nebezpečí, odcizení, vandalství apod. Začlenění rizik do konkrétní podoby havarijního pojištění může být založeno na principu pojištění All Risks či na základě tzv. stavebnicového principu, kdy jsou jednotlivá rizika pojistníkem vybírána ke krytí do konkrétního pojištění podle jeho potřeb a uvážení. Velikost pojistného v havarijním pojištění vychází obvykle z následujících faktorů: typ a značka vozidla, pořizovací cena

---

⁶ Pojistná částka – maximální částka, která může být v rámci škody vyplacena, bývá stanovena odhadem.

⁷ Ve velkých městech bývá dražší pojistné než v menších městech nebo na vesnici. [11]

⁸ Spoluúčast lze vymezit jako částku, kterou se pojištěný podílí na pojistné události. Čím větší spoluúčast, tím je levnější pojistné. [11]

⁹ Pojištění All Risks lze charakterizovat jako pojištění na všechna rizika.

¹⁰ Pojistná částka bývá vyšší než u pojištění domácnosti, je to dáno skutečností, že hodnota rodinného domu bývá vyšší než hodnota zařízení domácnosti.

vozidla, stáří vozidla, zvolená pojistná nebezpečí, zvolená spoluúčast, způsob platby¹¹, rizikovitost řidičů užívajících vozidlo - stáří řidiče, bonus či malus¹² atd. [11]

4.1.2 Pojištění podnikatelských a průmyslových rizik

V rámci této skupiny pojištění majetku je uplatňováno velké množství druhů pojištění. K nejvýznamnějším je možné řadit: pojištění technická, pojištění pro případ přerušení provozu, pojištění dopravní, pojištění úvěrové atd.

4.1.2.1 Pojištění technická

V rámci technických pojištění se uplatňuje několik druhů pojištění, ke kterým patří zejména [11]:

- Pojištění strojní – zahrnuje krytí škod v souvislosti s poškozením strojů způsobené jejich provozem. Pojištění obvykle kryje škody vzniklé nesprávnou obsluhou, nedbalostí, materiálovou vadou, zkratem, pádem atd.,
- montážní pojištění – kryje rizika spojená s montáží strojů a strojních zařízení a obvykle se do tohoto pojištění řadí živelní a strojní rizika, ale také například odpovědnostní rizika,
- stavební pojištění – kryje rizika působící škody při výstavbě a montáži objektu, vztahuje se i na škody na stavebních dílech a materiálu po dobu výstavby.

4.1.2.2 Pojištění dopravní

Jedná se o pojištění pro případ poškození, zničení nebo ztráty při dopravě. Základním rizikem při dopravě je riziko havárie. Vedle toho dopravní pojištění zahrnuje krytí dalších rizik, především rizika živelní a rizika odcizení. Dopravní pojištění zahrnuje jednak pojištění kaska, tj. pojištění škod na dopravních prostředcích, a jednak pojištění karga, tj. pojištění škod na přepravovaných věcech a předmětech. Dopravní pojištění je provozováno při vnitrostátní dopravě, ale větší význam má toto pojištění v zahraničním obchodě. Sazby pojistného u zahraničního dopravního pojištění jsou závislé na hodnotě přepravovaného zboží nebo hodnotě dopravního prostředku a na rizicích, která ohrožují přepravu zboží. [11]

---

¹¹ Roční pojistné bývá v rámci pojišťoven zvýhodněno slevou (např. sleva za frekvenci placení).

¹² Pojišťovny nabízejí bonus (slevu) za bezeškodný průběh a naopak v případě pojistné události (nehody), kterou zavinil majitel smlouvy, dochází ke zvýšení na pojistném (malus je tedy opakem bonusu).

4.1.2.3 Pojištění pro případ přerušení provozu

Pojištění pro případ přerušení provozu (tzv. šomázní pojištění) úzce navazuje na živelní a strojní pojištění. Živelní a strojní pojištění zabezpečují náhradu přímé věcné škody, pojištění pro případ přerušení provozu kryje tzv. následné škody, tedy zabezpečuje náhradu finanční újmy, která vzniká v důsledku přerušení provozu, ke kterému dochází na základě poškození pojištěného majetku živelní nebo jinou událostí. Někdy se může do pojištění pro případ přerušení provozu zahrnout také krytí tzv. dodatečných nákladů, tj. nákladů, které podnik vynakládá při náhradním řešení situace při přerušení provozu (dodatečné náklady spojené se zajištěním náhradního provozu, penále svým odběratelům apod.). Pojistnou částku si na svou odpovědnost volí pojištěný sám. Výše pojistné částky má samozřejmě vliv na výši pojistného. [11]

4.1.2.4 Pojištění úvěru

Obsahem pojištění úvěru je finanční krytí důsledků nesplacení poskytnutého úvěru. Klienti pojišťovny mohou být podnikatelé, ale i bankovní subjekty. Pojištění úvěru je možné charakterizovat jako majetkové pojištění proti škodě z obchodního styku. Jde o pojištění, jehož předmětem je riziko nezaplacení úvěru dlužníkem v případech dohodnutých v pojistných podmínkách. Významným produktem úvěrového pojištění je pojištění vývozních úvěrů kryjících riziko platební neschopnosti zahraničního odběratele. V této souvislosti se rozlišují dva typy rizik - komerční¹³ a politické¹⁴. Cílem úvěrového pojištění je zajištění daného rizika nezaplacení v rámci obchodní činnosti mezi podnikatelskými subjekty. Výše pojistného je ovlivněna individuálními riziky, bonitou dlužníka, druhem a délkou splácení úvěru atd. [17]

4.1.3 Pojištění zemědělských rizik

Zemědělství, jako odvětví prvovýroby, má v souvislosti s pojištěním výrazný rys těsnějšího spojení s nahodilostí (vlivy počasí) než v případě jiných odvětví národního hospodářství. Zejména pro rostlinnou výrobu je řešení rizikovosti pojištění nezbytností. Do pojištění zemědělských rizik je možné zařadit pojištění plodin, které kryje rizika majetkových škod na rostlinné produkci a může mít např. podobu pojištění úrody plodin či krupobitního pojištění. Dále do pojištění zemědělských rizik patří pojištění hospodářských zvířat. Pojištění se většinou vztahuje na soubory krav, plemenných prasat, plemenných ovcí

---

¹³ Komerční riziko - platební neschopnost nebo platební nevěle odběratele. [11]

¹⁴ Politické riziko - nezaplacení v důsledku politické události či ekonomických potíží země. [11]

a koní, eventuálně drůbeže a sjednává se pro případ uhynutí, utracení nebo nutné porážky z důvodu nemoci, poranění, operace, porodu nebo potratu. [10], [11]

4.2 Pojištění odpovědnosti za škodu

Pojištění odpovědnosti za škody kryje rizika související se skutečností, že pojištěný subjekt může způsobit svou činností škody jinému subjektu, a to škody na majetku, na zdraví a na životě, nebo finanční škody, za které poškozenému odpovídá. Odpovědnostní pojištění se vyskytuje v celé řadě konkrétních pojistných produktů. Tyto produkty lze podle charakteru odpovědnostních rizik rozdělit do čtyř oblastí. Je to odpovědnostní pojištění vozidel, odpovědnostní pojištění při pracovních úrazech a nemocech z povolání, profesní odpovědnostní pojištění a obecné odpovědnostní pojištění. [11]

4.2.1 Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla

Toto pojištění je obecně známo pod názvem povinné ručení. Jedná se o produkt, který má povinně smluvní podobu. Důvody pro přinucení majitele či provozovatele motorového vozidla k uzavření pojištění odpovědnosti za škody jsou především v ekonomické oblasti. Škody mohou totiž přesahovat finanční možnosti viníků dopravních nehod. [10]

Pojištění odpovědnosti se vztahuje na všechny osoby, které odpovídají za škodu způsobenou provozem vozidla uvedeného ve smlouvě. Pojištěný má na základě tohoto pojištění nárok, aby pojistitel za něho hradil škody vzniklé v souvislosti s provozem vozidla, a to škody na zdraví nebo usmrcením, škody vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci, ušlý zisk, účelné vynaložené náklady spojené s právním zastoupením. [11]

Výši pojistného ovlivňují faktory: limit krytí, typ a značka vozidla, stáří vozidla, rizikovost řidiče, bonus či malus atd. [27]

4.2.2 Pojištění odpovědnosti za škody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

Riziko pracovního úrazu a nemoci z povolání je velice významné riziko, proto je krytí těchto škod v podmínkách ČR řešeno prostřednictvím povinného odpovědnostního pojištění, a to v podobě pojištění zákonného. Povinnost platit pojistné vzniká zaměstnavateli, který zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance. Na základě existence pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání má zaměstnavatel právo, aby pojišťovna za něho nahradila škodu, která vznikla zaměstnanci při pracovním úrazu

či nemoci z povolání v rozsahu, v jakém za škodu odpovídá zaměstnavatel podle zákoníku práce. [11], [25]

4.2.3 Profesní odpovědnostní pojištění

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu zahrnuje řadu druhů pojištění odpovědnosti za škody, určených pro jednotlivé profese, kdy osoby provozující dané profese jsou ze zákona odpovědné za profesionální chyby a omyly. Sjednání pojištění je podmínkou pro výkon povolání. Příkladem je např. advokát, stomatolog, lékař, soudní exekutor, atd. Pojištění profesní odpovědnosti si však sjednávají i ti, kterým to zákon výslovně nepřikazuje, mezi takovými profesemi bychom mimo jiné našli účetní, projektanty, překladatele atd. Na výši pojistného má vliv druh profese, roční příjem pojištěného, pojistná částka, na kterou je pojistná smlouva uzavřena. [11], [15]

4.2.4 Obecné odpovědnostní pojištění

Obecné odpovědnostní pojištění zahrnuje celou řadu druhů pojištění odpovědnosti za škody jednak pro jednotlivce, jednak pro podnikatelské subjekty. K pojištění odpovědnosti za škody jednotlivců patří:

- Pojištění odpovědnosti za škody v běžném životě – pojištění poskytuje ochranu pro případ škody způsobené např. při: provozu domácnosti, rekreačních sportech, chovu domácích zvířat či jednání nezletilých dětí. Toto pojištění je známé pod názvem pojistka na blbost a je to jeden z nejlevnějších produktů na trhu – již od 350 Kč ročně, [23]
- pojištění odpovědnosti za škody vlastníka nemovitosti - pojištění poskytuje ochranu pro případ škody způsobené v souvislosti s vlastnictvím, držbou, nájmem nebo správou nemovitosti, [24]
- odpovědnostní pojištění z výkonu povolání - vztahuje se na škody, které způsobí zaměstnanec svému zaměstnavateli svojí činností vykonávanou v souvislosti s pracovní činností. Jedná se zvláště o neúmyslné poškození majetku zaměstnavatele a způsobení jiné majetkové či finanční újmy. V případě škody, může podle zákoníku práce, zaměstnavatel požadovat úhradu až do výše 4,5 násobku hrubé mzdy. Pojistnou částku by si proto měl pojištěný volit sám podle výše svého příjmu. [3]

Vedle obecného pojištění odpovědnosti podniků z provozní činnosti se vyskytují speciální druhy odpovědnostního pojištění, a to:

- Pojištění odpovědnosti za výrobek – pojištěním jsou kryty škody vzniklé na životech, na zdraví a na majetku při používání určitého výrobku,
- pojištění odpovědnosti za škody na životním prostředí – pojištění chrání podnikatele, pokud způsobí svojí provozní činností ekologickou újmu (znečistí životní prostředí).
- pojištění odpovědnosti vedoucích pracovníků podniků - pojištění se sjednává pro případ odpovědnosti manažerů, ředitelů či členů orgánů společnosti za finanční škodu, která vznikne třetí osobě v souvislosti s výkonem jejich funkce ve společnosti. Pojištění zahrnuje krytí škod v souvislosti s odpovědností těchto osob v důsledku jejich jednání nebo nečinností jednání (např. opomenutí, přehlédnutí apod.) [11]

4.3 Pojištění osob

Mezi nejvýznamnější pojištění, která spadají do kategorie pojištění osob, patří úrazové pojištění, cestovní pojištění (léčebné výlohy) či životní pojištění. Tyto druhy pojištění se navzájem mohou prolínat. V rámci cestovního či životního pojištění je možné zabezpečit i riziko úrazu. Pojišťovny nabízejí mnoho produktů s možností kombinací rizik.

4.3.1 Životní pojištění

Životní pojištění má poměrně dlouhou tradici, je spojeno se vznikem pojištění. Historicky bylo v popředí riziko smrti, dále zabezpečení pohřbu a podpory pro pozůstalé. Soudobé pojištění představuje souhrn různých skupin pojištění, která kombinují, resp. sdružují riziko smrti, riziko dožití a riziko invalidity. U životních pojištění je obvykle uzavření smlouvy závislé na zdravotním stavu pojišťovaného. Tarifním parametrem pro životní pojištění je vstupní věk, pojistná doba, rozsah krytí, pojistná částka na smrt či dožití. [3]

4.3.1.1 Pojištění pro případ smrti nebo dožití

Pojištění pro případ smrti nebo dožití je produkt, u něhož je možné uzavřít pojištění na libovolně vysokou pojistnou částku. Pojistná částka je plněna v případě smrti osobě, kterou si pojištěný určí či pojištěnému při dožití konce pojištění. V případě přiznání plného invalidního důchodu (tzv. třetí stupeň invalidity) je pojištěný zproštěn dalšího placení pojistného, přičemž pojištění pokračuje v původním rozsahu až do konce původně sjednané doby. Vložené prostředky jsou zhodnocovány základním úročením případně zvláštními premii. Zvláštní premie jsou zaručeny smluvně. Jedná se o částku navíc (určité procento) - nad pojistnou částku. [17]

4.3.1.2 Pojištění pro případ smrti

Tento druh pojištění může být sjednán jako tzv. rizikové pojištění, v případě smrti pojištěného se vyplácí pojistná částka obmyšlené osobě a v případě nenastání této události (při skončení pojištění) pojišťovna nic nevyplácí. Jedná se čistě o ochranu, kde se nespoří. Toto pojištění je nejčastěji používáno osobami, které mají buď závazky ve formě úvěrů¹⁵ či rodinu, kterou potřebují zabezpečit. Pojištění je však možné sjednat i se spořením. V případě smrti pojištěného se vyplácí sjednaná pojistná částka na smrt a plus aktuální hodnota naspořených peněz. V případě konce pojištění, pokud se klient dožije, je mu vyplacena naspořená částka. Pojištění pro případ smrti se dá sjednat ve formě pojištění s klesající pojistnou částkou či pevně stanovenou pojistnou částkou. Pojištění pro případ smrti s pevně stanovenou pojistnou částkou (pevná částka po celou dobu pojištění) má vyšší nároky na placení pojistného, ale současně poskytuje vyšší ochranu pozůstalým. Pojištění s klesající pojistnou částkou znamená, že pojistná částka na smrt klesá, jak klesá úvěr (splácení úvěru). [3]

4.3.1.3 Pojištění závažných onemocnění

U pojištění závažných onemocnění je pojistnou událostí diagnóza závažného onemocnění (rakovina, selhání ledvin, infarkt myokardu, mozková mrtvice, slepota, roztroušená skleróza, ochrnutí, atd.), jestliže je diagnostikováno poprvé v životě. Vliv na výši pojistného má věk klienta, zdravotní stav, pojistná částka, počet sjednaných závažných nemocí. [8]

4.3.1.4 Kapitálové životní pojištění

Tento pojistný produkt poskytuje výhodné pojištění a též dobrou investici. Poskytuje pojistnou ochranu s nárůstem kapitálového hodnoty. Vložené peněžní prostředky přináší i podíly na zisku, které jsou připisovány k produktům kapitálového životního pojištění. Toto pojištění zahrnuje kombinaci pojistné ochrany s různými variantami investování a s různou dobou výplaty pojistných plnění a možností připojištění dalších rizik (trvalé invalidity, hospitalizace, úraz, atd.). V rámci kapitálového životního pojištění je vždy sjednané riziko úmrtí a obvykle i riziko dožití smlouvy. Je charakteristické tím, že je ve smlouvě garantovaná úroková míra po celou dobu pojištění. [3]

---

¹⁵ Některé bankovní instituce podmiňují poskytnutí úvěru uzavřením pojištění pro případ smrti.

4.3.1.5 Investiční životní pojištění

Tento pojistný produkt představuje spojení pojištění a dlouhodobého spoření. Poskytuje účinnou ochranu před individuálními riziky a umožňuje připojištění dalších rizik. Peněžní prostředky z tohoto pojištění se v průběhu pojistné doby zhodnocují prostřednictvím různých nástrojů a finančních fondů na finančním trhu. V tomto produktu obvykle není garantovaná úroková míra a není zde sjednaná pojistná částka při dožití. V případě úmrtí se obmyšlené osobě vyplatí sjednaná částka na smrt plus aktuální naspořená částka. Je obvyklé u tohoto typu pojištění, že je možné v průběhu pojištění prostředky vybírat (tzv. částečný odkup), aniž by to mělo vliv na podmínky pojištění. [3]

4.3.1.6 Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je vlastně pojištění na dožití se sjednaného věku s postupnou výplatou pojistné částky. V rámci důchodového pojištění se uskutečňuje výplata různých druhů důchodů. O tom, jaký důchod se v rámci důchodového pojištění uplatní, rozhoduje pojistník tím, že volí, ve prospěch koho důchodové pojištění sjedná. U důchodového pojištění lze sjednat výplatu základního důchodu, který je obdobou starobního důchodu ze zákonného sociálního zabezpečení, důchodu pro pozůstalé či dočasný důchodu, který se vyplácí v případě plné invalidity. Pojistné plnění se může vyplácet buď formou pravidelného důchodu, nebo jednorázově. Důchod se vyplácí zpravidla ode dne, kdy se pojištění dožije věku uvedeného v pojistné smlouvě. Výše ročního doživotního důchodu musí být sjednáno v pojistné smlouvě. Důchodové pojištění má dobrovolný charakter. [3]

4.3.1.7 Penzijní připojištění

Penzijní připojištění má v zásadě povahu investičního životního pojištění a je vhodným produktem pro zajištění v důchodu. Lze ho charakterizovat jako dobrovolné spoření na důchod se státním příspěvkem (výše státních příspěvků viz příloha č. 3). [19]

Pokud si klient uzavřel penzijní připojištění do roku 2012, jeho prostředky jsou vloženy do tzv. transformovaného fondu. Od 1. 1. 2013 vzniká doplňkové penzijní spoření, kde se prostředky vkládají do účastnických fondů. Klienti, kteří využívají starého penzijního připojištění, se mohou sami rozhodnout, zda budou využívat doplňkové penzijní připojištění, avšak pokud si danou možnost zvolí, již není možné se vrátit zpět k transformovanému fondu. Rozdíly mezi danými možnostmi ukazuje (viz příloha č. 4). [9]

4.3.2 Úrazové pojištění

Úrazové pojištění je rizikové pojištění, jehož předmětem je tělesné poškození pojištěného náhlými a neočekávanými vlivy, které způsobí na pojištěného zvenku. [17]

Úrazové pojištění zahrnuje obvykle tyto rizika: Smrt následkem úrazu, smrt následkem úrazu v motorovém vozidle, trvalé následky úrazu (trvalé poškození těla, např. omezená hybnost ruky, slepota, ale i vyražené zuby), trvalá invalidita neboli závažné následky úrazu¹⁶, hospitalizace úrazem, doba nezbytného léčení (odškodnění úrazu v podobě denní dávky). Pojištění platí obvykle po celém světě a lze jej sjednat pro dospělou osobu, ale i dítě. Vliv na pojistné má rizikovost klienta – věk, povolání¹⁷, volný čas (provoz extrémních sportů či jen vrcholový aktivní sport), rozsah krytí atd. Úrazové pojištění chrání před finanční ztrátou v době úrazu. Kryje ztrátu na výdělku a případné léčebné výlohy spojené s úrazem.

4.3.3 Cestovní pojištění

Cestovní pojištění má rysy životního i neživotního pojištění. Cestovní pojištění zabezpečuje pojištěné osoby při zahraničních cestách. Obvyklé je v tomto pojištění kromě léčebných výloh a asistenčních služeb i pojištění majetku (pojištění zavazadel), pojištění odpovědnosti, úrazové pojištění či pojištění storna¹⁸. Toto pojištění je proto možné zařadit i mezi pojištění majetku. Pojistné ovlivňuje pojistná doba a rozsah požadovaného pojistného krytí, věk klienta, účel cesty (dovolená, služební cesta, sportovní vyžití aj.). Pojištění může mít charakter krátkodobého pojištění (dovolená např. 7 dní v zahraničí) či dlouhodobého pojištění (např. pracovní stáže - několik měsíců až rok). Léčebné výlohy obvykle zahrnují ošetření, hospitalizaci, léky, nezbytné převozy, apod. Nepojištěné osobě v případě škodní události se mohou výdaje na léčebné výlohy velice prodražit.

---

¹⁶ Se změnou občanského zákoníku od roku 2014 došlo k přejmenování daného rizika.

¹⁷ Pracovník v administrativě je méně rizikový než např. hasič.

¹⁸ Pojištění storna - pojištění pro případ nenastoupení zájezdu ze závažných důvodů - např. nemoc.

5 POJISTNÝ TRH

Pojistný trh je v každé vyspělé ekonomice velmi důležitou součástí finančního sektoru. Představuje systém ekonomických vztahů a institucí uskutečňujících pojišťovací činnosti včetně investování volných prostředků, kterými pojišťovací instituce disponují. [11]

K posouzení stavu či vývoje pojistného trhu slouží ukazatele pojistného trhu, mezi které patří [4]:

- Pojištěnost,
- předepsané pojistné,
- podíl na trhu,
- počet pojišťoven,
- počet zaměstnanců v pojišťovnictví,
- průměrné pojistné.

Kromě výše uvedených ukazatelů, které jsou dále analyzovány, je možné se setkat s mnoha dalšími např. pojistné plnění, počet uzavřených pojistných smluv, počet vyřízených pojistných událostí, atd.

5.1 Pojistný trh ČR

5.1.1 Počet pojišťoven

Mezi základní ukazatele pojistného trhu patří počet pojišťoven. V současné době působí na českém trhu více jak 50 pojišťoven. Aktuální výčet¹⁹ pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven s daty zahájení činnosti (viz příloha č. 6). V posledních pěti letech se počet pojišťoven fungujících v ČR výrazně neměnil. V jednotlivých letech buď jedna pojišťovna ukončila²⁰ svou činnost, případně jedna činnost zahájila. Vývoj počtu pojišťoven od roku 2009 do současnosti ukazuje následující tabulka.

Tabulka 1 - Počet pojišťoven od roku 2009 - 2014

Stav k 31. 12. daného roku	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet	51	52	53	52	51	52

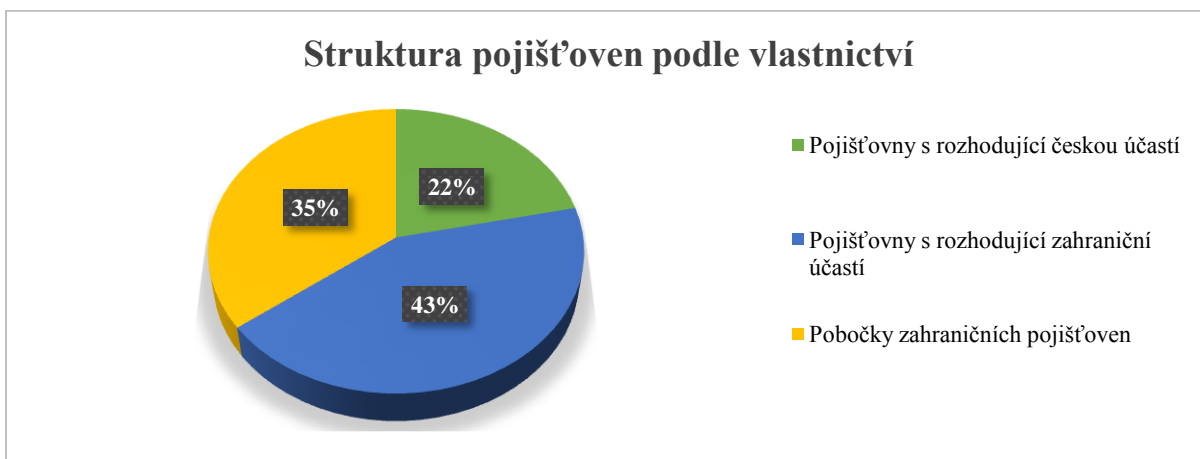
Zdroj: zpracováno podle [21]

¹⁹ Stav k dubnu 2014.

²⁰ V roce 2013 ukončila činnost Direct pojišťovna.

Na českém trhu působí pojišťovny s rozhodující českou účastí²¹, pojišťovny s rozhodující zahraniční účastí či pobočky zahraničních pojišťoven. Strukturu pojišťoven na českém trhu v roce 2013 ukazuje následující graf.

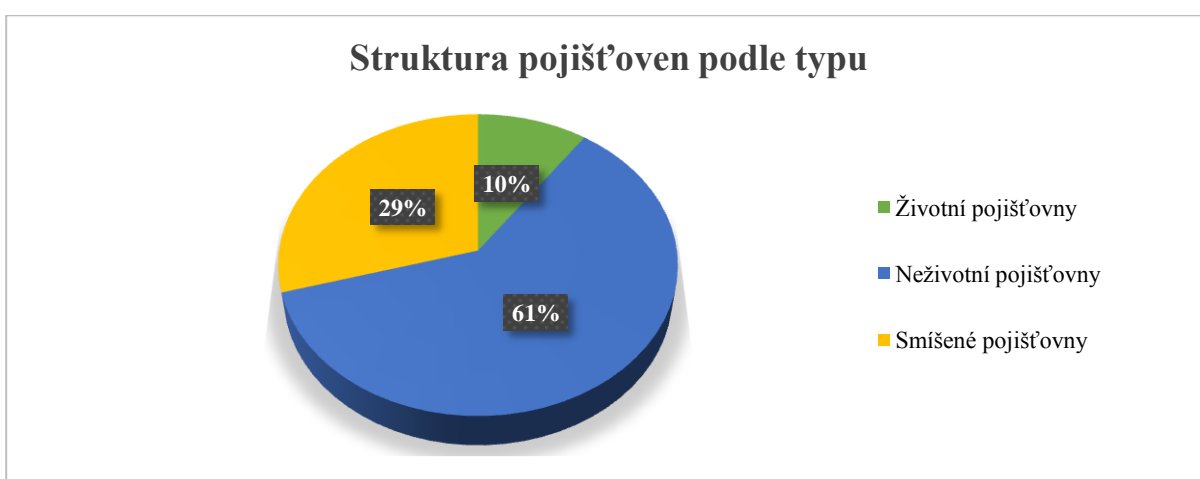
Graf 1 - Struktura pojišťoven podle vlastnictví

Zdroj: zpracováno podle [21]

Z grafu je patrné, že největší část českého pojistného trhu tvoří pojišťovny s rozhodující zahraniční účastí, dle dostupných zdrojů od ČNB k září 2013 jich bylo 23. Na druhém místě jsou pobočky zahraničních pojišťoven s počtem 18 a na posledním místě jsou pojišťovny s rozhodující českou účastí s počtem 11. Další důležité členění pojišťoven, které se nachází na českém pojistném trhu je podle typu – životní, neživotní a smíšené. Následující graf ukazuje strukturu pojišťoven z tohoto hlediska.

Graf 2 - Struktura pojišťoven podle typu

Zdroj: zpracováno podle [21]

²¹ Více než 50 % základního kapitálu je tvořeno českými subjekty.

Z grafu je patrné, že v ČR vysoce převládají neživotní pojišťovny. Ovlivňuje to skutečnost, že povinné ručení případně odpovědnost zaměstnavatele či profesní odpovědnost, které jsou nutné uzavřít ze zákona, spadají do oblasti neživotních produktů. Dále je daný stav ovlivněn i tím, že Češi podceňují životní pojištění²². Dle dostupných zdrojů od ČNB k září 2013 bylo neživotních pojišťoven 31, smíšených 15 a pojišťoven se zaměřením na životní rizika pouze pět. Podrobněji s rozdělením na tuzemské pojišťovny a zahraniční pobočky zobrazují strukturu pojišťoven dle typu následující dva grafy.

Graf 3 - Struktura pojišťoven podle typu – tuzemské pojišťovny

Zdroj: zpracováno podle [21]

U tuzemských pojišťoven je stav téměř vyrovnaný. Dle dostupných zdrojů ČNB k září 2013 na českém trhu působilo 16 neživotních pojišťoven, 15 smíšených pojišťoven a pouze dvě tuzemské životní pojišťovny.

Graf 4 - Struktura pojišťoven podle typu – zahraniční pobočky

Zdroj: zpracováno podle [21]

²² Na základě průzkumu pojišťovny Axa z února 2014 bylo zjištěno, že téměř polovina dotázaných životní pojištění nemá a velká část dokonce považuje tento typ za zbytečný. [1]

U zahraničních poboček výrazně převažují neživotní pojišťovny a to z 83 %. Zbytek tvoří životní pojišťovny – 17 %. Dle dostupných zdrojů ČNB k září 2013 na českém trhu působilo 15 neživotních zahraničních poboček a pouze tři životní zahraniční pobočky pojišťoven. Co se týče zastoupení smíšených pojišťoven, v rámci zahraničních poboček v ČR, není zastoupena jediná.

5.1.2 Předepsané pojistné

Ukazatel předepsané pojistné lze charakterizovat jako veškeré částky pojistného, vyplývající z pojistných smluv, a které jsou splatné dané období. Výši předepsaného pojistného pro rok 2013 ukazuje následující tabulka.

Tabulka 2 - Předepsané pojistné podle objemu

Pojišťovna	Předepsané pojistné [tis. Kč]
Česká pojišťovna a.s.	28 849 764
Kooperativa pojišťovna a.s.	22 377 552
Allianz pojišťovna a.s.	10 114 921
Generali pojišťovna a.s.	7 821 130
ČSOB pojišťovna a.s.	7 406 072
Pojišťovna České spořitelny a.s.	6 115 424
Česká podnikatelská pojišťovna a.s.	5 964 905
Uniqa pojišťovna a.s.	5 489 455

Zdroj: zpracováno podle [33]

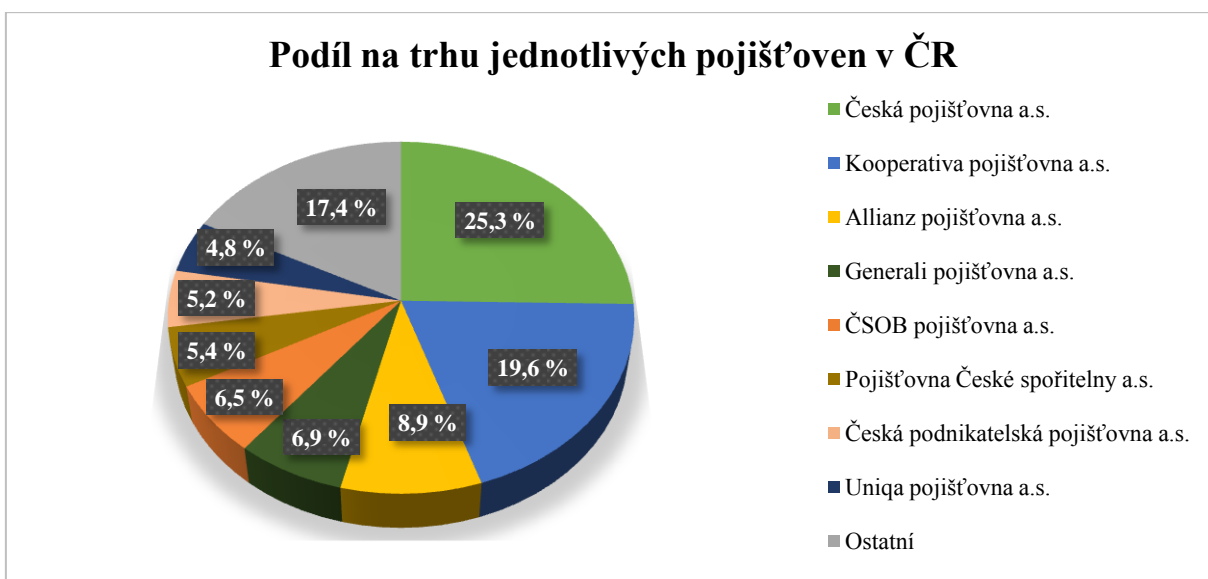
Z tabulky je patrné, že České pojišťovně nejvíce konkuruje Kooperativa pojišťovna, která je v rámci předepsaného pojistného na druhém místě. S vyšším rozdílem zaujímá třetí místo Allianz pojišťovna. V tabulce je vidět prvních osm pojišťoven, které docílily výše předepsaného pojistného nad pět miliard Kč, ostatní pojišťovny (např. ING pojišťovna, AXA pojišťovna) se nad tuto výši nedostaly.

5.1.3 Podíl na trhu

Dle ukazatele - předepsané pojistné je možné určit podíl na trhu jednotlivých pojišťoven v příslušném roce. Tržní podíl ukazuje postavení pojišťoven na trhu. Následující graf ukazuje podíly jednotlivých pojišťoven v roce 2013.

Graf 5 - Podíl na trhu jednotlivých pojišťoven v ČR

Zdroj: zpracováno podle [33]

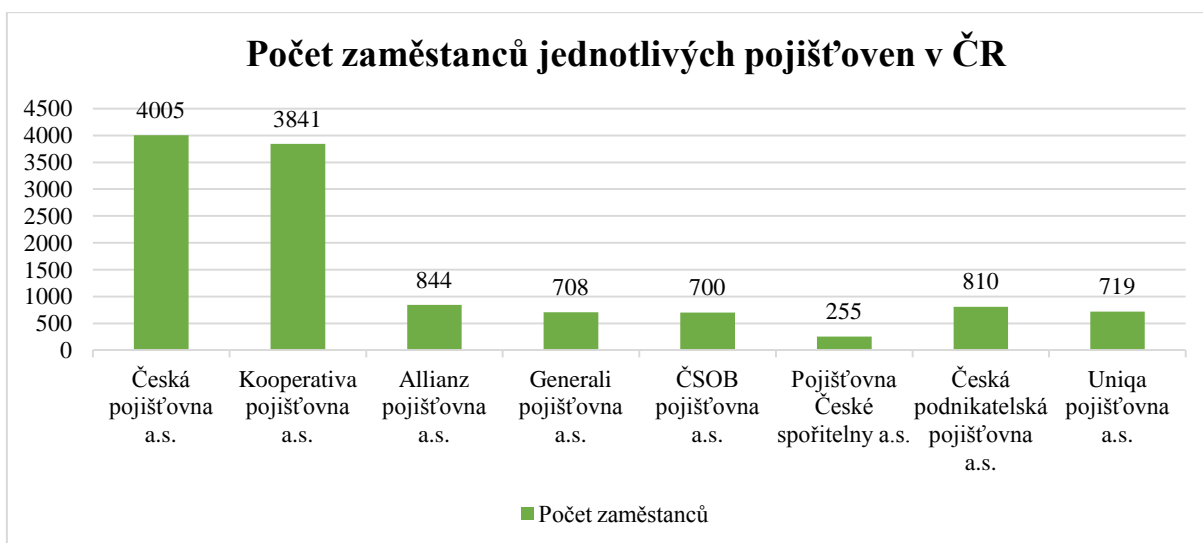
Jedničkou na trhu je dlouhodobě Česká pojišťovna a.s. s tržním podílem 25,3 %. Od roku 1948 (tehdy ještě jako Československá pojišťovna) si držela monopolní postavení až do roku 1991, kdy byl zákonem o pojišťovnictví otevřen trh a umožněn vstup dalších pojišťoven. Přestože do konce roku 1999 vzniklo na českém trhu 42 pojišťoven a jejich počet narostl do současnosti na 52, Česká pojišťovna si stále drží své výsadní postavení. [13]

Druhou největší pojišťovnou dle podílu na trhu je Kooperativa pojišťovna a.s. s tržním podílem 19,6 % a na třetím místě Allianz pojišťovna a.s. s tržním podílem 8,9 %. Pojišťovny obsazující místo čtvrté až osmé mají tržní podíl v celku vyrovnaný. Co se týče kategorie ostatní, sem je možné zařadit např. pojišťovnu AXA, ING pojišťovnu, pojišťovnu Triglav, ale i méně známé jako je např. MetLife pojišťovna či Maxima pojišťovna.

5.1.4 Počet zaměstnanců

Dalším ukazatelem pojistného trhu je počet zaměstnanců. Daný počet zaměstnanců byl zjištěn z oficiálních stránek daných pojišťoven a v některých případech dotazováním u konkrétní pojišťovny. Následující graf ukazuje stav počtu zaměstnanců u osmi největších pojišťoven podle tržního podílu v roce 2013.

Graf 6 - Počet zaměstnanců jednotlivých pojišťoven v ČR

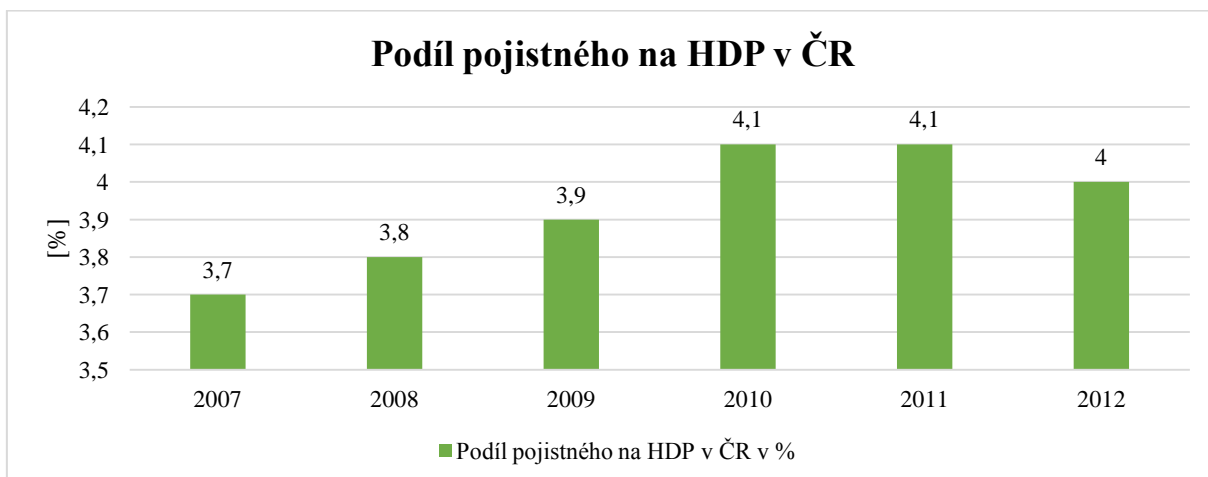
Zdroj: vlastní zpracování

Je logické, že dvě největší pojišťovny by měly mít nejvíce zaměstnanců. Daný graf to i potvrzuje. Česká pojišťovna hlásí k danému roku 4005 zaměstnanců a Kooperativa pojišťovna 3841 zaměstnanců. Ostatní pojišťovny mají vcelku vyrovnaný počet okolo 700 - 800 zaměstnanců. Vyčnívající pojišťovnou je pojišťovna České spořitelny, která v prosinci 2013 měla jen 255 zaměstnanců.

5.1.5 Pojištěnost

Dalším důležitým ukazatelem je celková pojištěnost. Tento ukazatel ukazuje vyspělost pojistného trhu. Celková pojištěnost je poměr celkového předepsaného pojistného k hrubému domácímu produktu v běžných cenách. Vývoj pojištěnosti v posledních letech ukazuje následující graf.

Graf 7 - Podíl pojistného na HDP v ČR

Zdroj: zpracováno podle: [32]

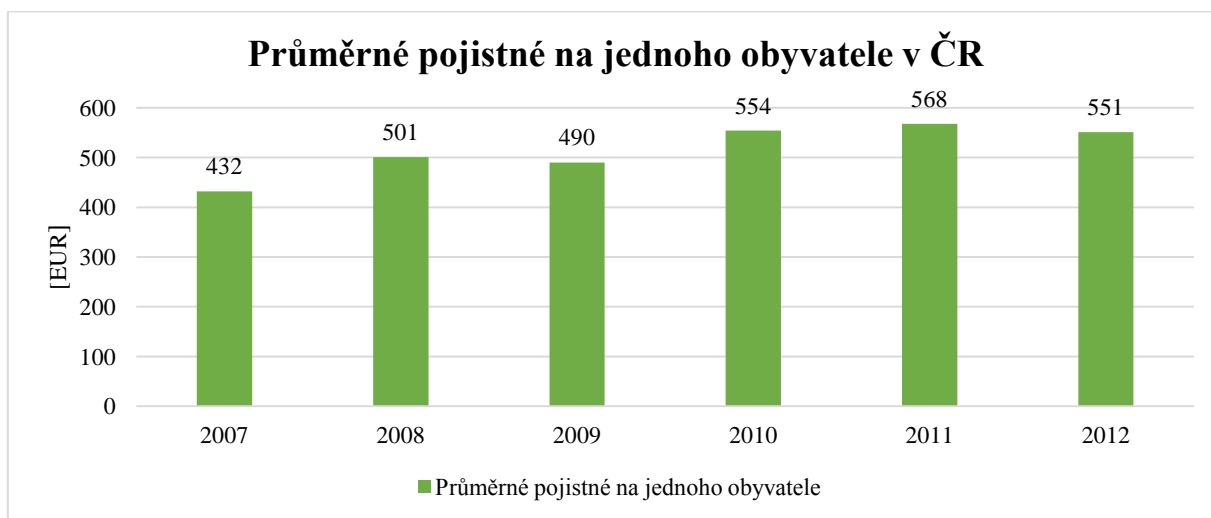
Podíl pojistného od roku 2007 do roku 2009 má rostoucí charakter avšak jeho růst byl pouze o 0,1 %. V roce 2010 oproti roku 2009 však došlo k růstu o 0,2 %. Tento růst ovlivnil fakt, že bylo vybráno o 11, 4 miliard předepsaného pojistného více než v roce 2009, a to zapříčiněním zvýšení životního pojištění. V roce 2012 došlo k poklesu oproti předcházejícím rokům 2010 a 2011 o 0,1 %. Na výsledku se podílí pokles neživotního pojištění. [32]

Pro rok 2013 stagnace pojistného trhu pokračuje. Předběžné neauditované výsledky České asociace pojišťoven potvrdily, že k výrazným změnám nedošlo. Přesné výsledky však prozatím nejsou dostupné. [22]

5.1.6 Průměrné pojistné

Průměrné pojistné na obyvatele je ukazatel, který nám určuje, kolik průměrně občan zaplatí za pojištění za dané období.

Graf 8 - Průměrné pojistné na jednoho obyvatele v ČR

Zdroj: zpracováno podle [32]

Ani průměrné pojistné na jednoho obyvatele v posledních letech nezaznamenalo výrazné změny. Hodnoty se pohybují kolem 500 eur. Z grafu je patrné, že průměrné pojistné na jednoho obyvatele bylo nejvyšší v roce 2011 a to s výsledkem 568 eur (15 597 Kč²³) a naopak nejnižší v roce 2007 s 432 eur (13 455 Kč). Tyto výsledky nejsou moc potěšující, je z toho patrné, že ČR patří mezi státy, kde obyvatelé ročně na pojistném vynakládají spíše menší částky. Jako u předchozího ukazatele je vidět v grafu vývoj do roku 2012, je to dáno tím, že prozatím nejsou zveřejněny výsledky minulého roku. Česká asociace pojišťoven

²³ Přepočítáno dle kurzu ČNB k datu 23. 4. 2014 – 1 Euro/27,46 Kč.

aktuálně zpracovává výroční zprávu k roku 2013. Proto se bude pro účely srovnání v následujících kapitolách vycházet z téhož období.

5.2 Pojistný trh ČR a EU

Rozdíly mezi jednotlivými pojistnými trhy jsou znatelné. Úloha pojišťovnictví je dána hospodářskou a sociální politikou, vyspělostí ekonomiky dané země, tradicemi, důvěrou obyvatel ve stabilitu ekonomiky a celou řadu dalších faktorů. Mezi největší pojistné trhy EU patří Velká Británie (VB), Německo, Francie a Itálie. ČR oproti vyspělým zemím zaostává. Tyto fakta nám ukazují následující ukazatele pojistného trhu.

5.2.1 Počet pojišťoven

Následující tabulka ukazuje počet pojišťoven v ČR a jednotlivých vybraných zemích EU v roce 2012.

Tabulka 3 - Počet pojišťoven ČR a vybraných zemí EU

Země	Počet pojišťoven
SR	22
Maďarsko	32
Kypr	34
ČR	52
Řecko	69
Rakousko	72
Belgie	146
Dánsko	156
Irsko	227
Itálie	235
Španělsko	270
Francie	405
Německo	570
VB	1247
EU (27)	4 929

Zdroj: zpracováno podle [12]

Jak již bylo zmíněno, v ČR působí 52 pojišťoven, a tímto se zařazuje v rámci evropského trhu mezi státy s nižším počtem. Každopádně v porovnání např. se Slovenskem či Maďarskem si ČR stojí lépe. Britský pojistný trh je největší v Evropě a nedokazuje to jen tento ukazatel. S počtem 1247 pojišťoven na trhu je na prvním místě a i velké vyspělé státy jako jsou Německo či Francie za britským trhem zaostávají. Celkový součet v rámci EU k roku 2012 (zohledněno 27 států) je 4929 pojišťoven.

5.2.2 Předepsané pojistné

Následující tabulka ukazuje celkové předepsané pojistné v ČR a jednotlivých vybraných státech EU v roce 2012.

Tabulka 4 - Předepsané pojistné v ČR a vybraných zemí EU

Země	Předepsané pojistné v mil. eur
Kypr	836
SR	2 115
Maďarsko	2 655
Řecko	4 320
ČR	5 789
Irsko	10 603
Rakousko	16 284
Dánsko	21 085
Belgie	32 290
Španělsko	56 055
Itálie	105 120
Francie	180 700
Německo	181 586
VB	241 702
EU (27)	1 015 024

Zdroj: zpracováno podle [12]

ČR patří mezi státy s nižším počtem předepsaného pojistného. Avšak u tohoto ukazatele předčíme nejen SR, Maďarsko či Kypr, ale i dokonce Řecko. Na prvních třech místech opět VB, Německo a Francie.

5.2.3 Podíl na trhu

Dle ukazatele - předepsané pojistné je možné určit podíl na trhu jednotlivých vybraných států v příslušném roce. Tržní podíl ukazuje postavení vybraných zemí EU na pojistném trhu. Následující tabulka ukazuje podíly jednotlivých zemích EU v roce 2012.

Tabulka 5 - Podíl na pojistném trhu v ČR a vybraných zemí EU

Země	Podíl na trhu EU
Malta	0,03%
Kypr	0,08%
SR	0,21%
Maďarsko	0,26%
Řecko	0,43%
ČR	0,57%
Irsko	1,04%
Rakousko	1,60%
Dánsko	2,08%
Belgie	3,18%
Španělsko	5,52%
Itálie	10,36%
Francie	17,80%
Německo	17,89%
VB	23,81%

Zdroj: Zpracováno podle: [12]

Největší podíl na evropském pojistném trhu má Velká Británie s 23,81 %, což je skoro čtvrtina evropského trhu. Druhé a třetí místo patří Francii a Německu. Česká republika má oproti daným vyspělým zemím zanedbatelný podíl na trhu, avšak vyšší než např. Slovensko, Řecko či Maďarsko.

5.2.4 Počet zaměstnanců

Dalším základním ukazatelem je množství zaměstnanců, kteří působí na daném pojistném trhu. Následující tabulka udává, jaký je počet zaměstnanců na českém pojistném trhu v ČR a na trhu jednotlivých vybraných států EU.

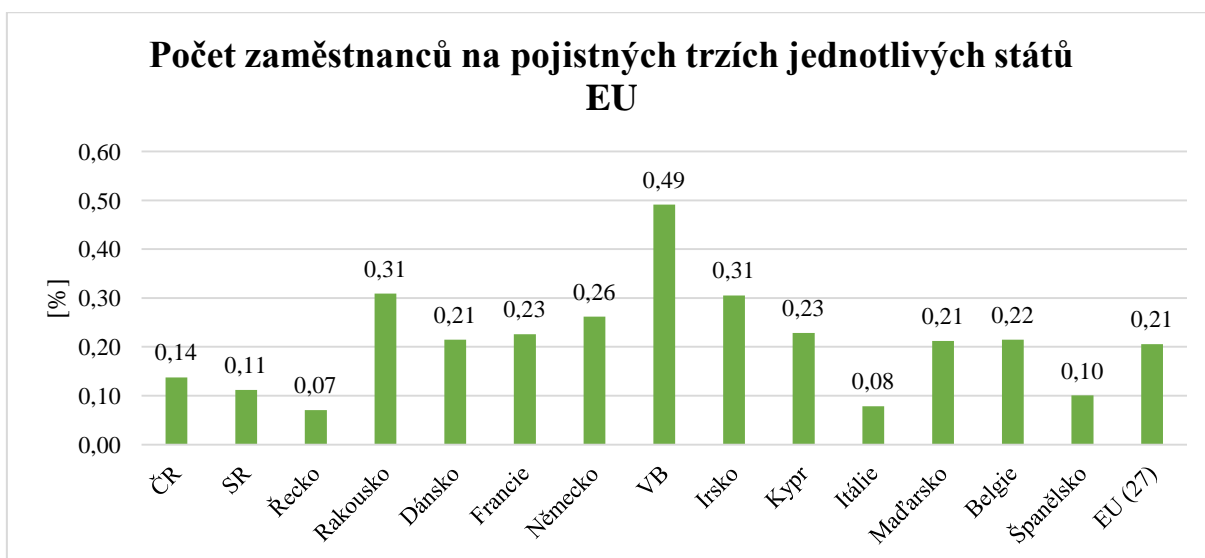
Tabulka 6 - Počet zaměstnanců na pojistném trhu v ČR a vybraných zemích EU

Země	Počet zaměstnanců	Vyjádření k počtu obyvatel [%]
Řecko	8 000	0,07
Itálie	47 712	0,08
Španělsko	46 485	0,1
SR	6 030	0,11
ČR	14 459	0,14
Dánsko	11 967	0,21
EU (27)	1 028 833	0,21
Maďarsko	21 113	0,21
Belgie	23 861	0,22
Francie	147 600	0,23
Kypr	1 968	0,23
Německo	214 100	0,26
Irsko	14 000	0,31
Rakousko	26 094	0,31
VB	310 800	0,49

Zdroj: zpracováno podle [12]

Pro srovnání je lépe vypovídající hodnota se zohledněním počtu obyvatel dané země. Proto jsou data autorem přepočítána a následně zpracována do grafu.

Graf 9 - Počet zaměstnanců na pojistných trzích jednotlivých států EU

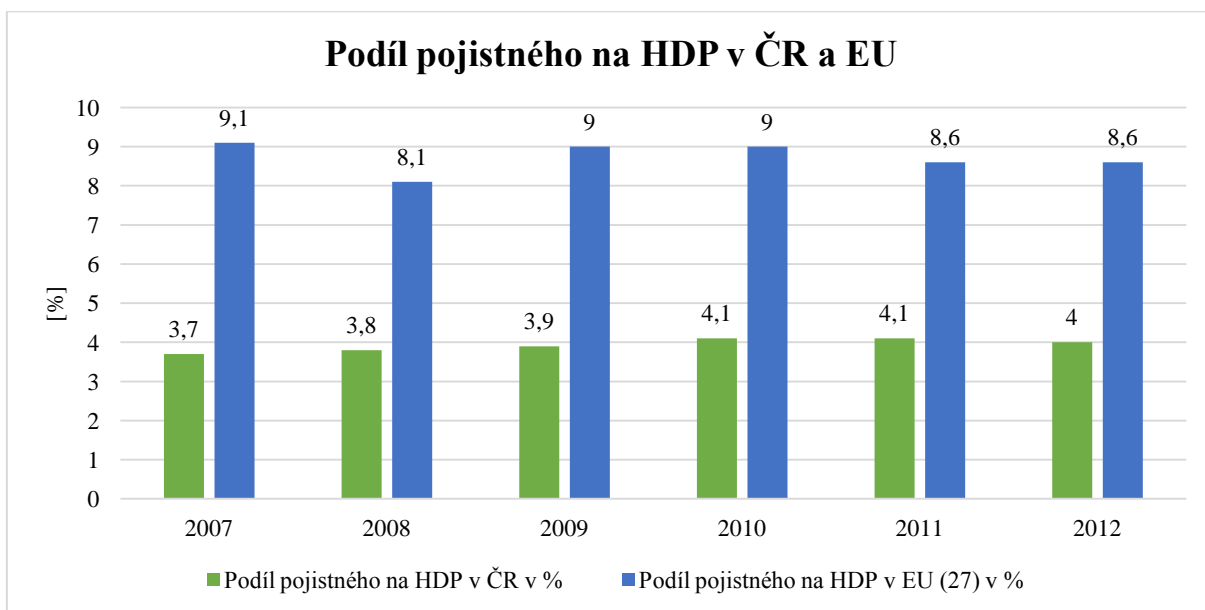

Zdroj: zpracováno podle [12]

Daný graf opět potvrzuje velikost britského trhu. Vzhledem k vysokému počtu pojišťoven v této zemi je i vyšší počet zaměstnanců v pojišťovnictví. Ve Velké Británii pracuje 0,49 % lidí (z celkového počtu obyvatel) v pojišťovnictví, tedy každý dvoustý obyvatel. ČR patří mezi nižší průměr, ale daný počet zaměstnaných lidí v pojišťovnictví vychází vyšší než u Itálie či Španělska. Je možné vycházet z toho, že v daných dvou zemích je vyšší nezaměstnanost než v ČR.

5.2.5 Pojištěnost

Graf 10 - Podíl pojistného na HDP v ČR a EU

Zdroj: zpracováno podle [32]

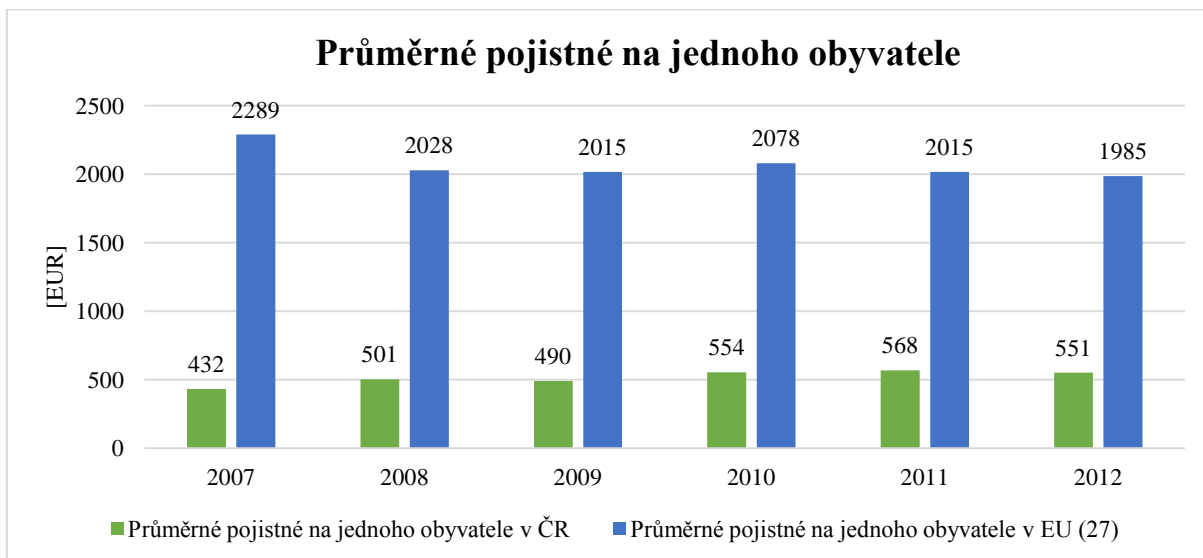
Význam pojišťovnictví lze posuzovat a porovnávat i z hlediska jeho váhy v ekonomice země či skupiny zemí poměřované podílem pojistného na hrubém domácím produktu. Změny tohoto ukazatele pochopitelně závisejí i na vývoji HDP. Proti celkové pojištěnosti v ČR ve výši 4 % dosahuje průměr zemí EU celkově vyššího podílu s větší vahou životního pojištění (5 %) než neživotního pojištění (3 %). V ČR má vyšší váhu neživotní pojištění a celkově v rámci životního pojištění oproti vyspělým zemím EU těžce zaostává. [32]

5.2.6 Průměrné pojistné

Následující graf znázorňuje vývoj průměrného pojistného na obyvatele ČR a EU od roku 2007 do roku 2012.

Graf 11 - Průměrné pojistné na jednoho obyvatele v ČR a EU

Zdroj: zpracováno podle [32]

Průměrné pojistné na obyvatele oproti roku 2011 v roce 2012 mírně pokleslo a v zemích EU tento ukazatel v roce 2012 dosáhl hodnoty 1 985 eur (54 508 Kč²⁴), zatímco v ČR jen 551 eur (15 130 Kč). V rámci těchto čísel se ukazuje, že Češi jsou oproti Evropě pojištění třetinově. Proč tomu tak je ukazuje skutečnost, že Češi mají nedůvěru v pojištění a někteří o něm přemýšlí i jako o zbytečnosti.

Vliv na průměrné pojistné má určitě i výše průměrné mzdy. Oproti zemím jako je Německo, Dánsko či Nizozemí má ČR čtyřikrát menší průměrnou mzdu. Ukazují to statistiky OECD. Češi, kteří mají nižší mzdu, poukazují na to, že na pojištění nemají peníze.

---

²⁴ Přepočítáno dle kurzu ČNB k datu 23. 4. 2014 – 1 Euro/27,46 Kč.

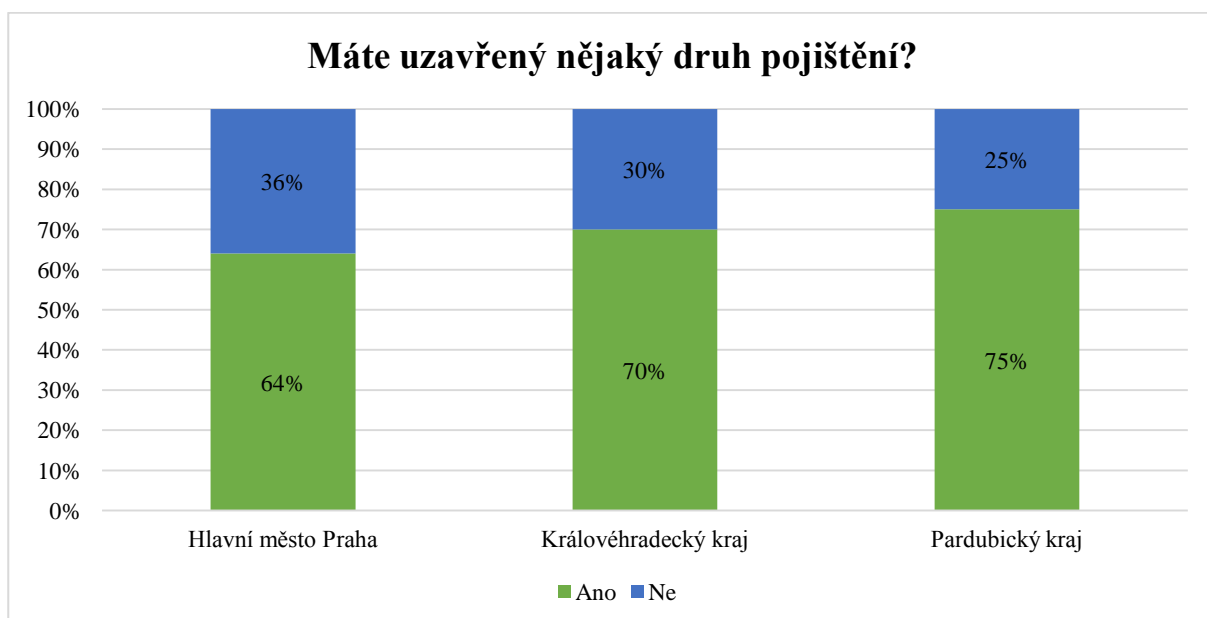
6 ANALÝZA POJIŠTĚNOSTI OBYVATEL

Na základě dotazníkového šetření (dotazník viz příloha č. 7) byla provedena analýza pojištěnosti obyvatel. Do analýzy bylo zahrnuto 206 odpovědí z krajů Hlavní město Praha, Královéhradecký kraj a Pardubický kraj. Ostatní kraje byly pro analýzu vyřazeny kvůli nízkému počtu odpovědí.

6.1 Analýza pojištěnosti obyvatel podle krajů

Každý občan může být pojištěný. Může chránit svou rodinu, sebe či svůj majetek. Ne však všichni pojištění využívají. Následující graf ukazuje kolik procent respondentů, nemá vůbec žádné pojištění.

Graf 12 - Máte uzavřený nějaký druh pojištění?

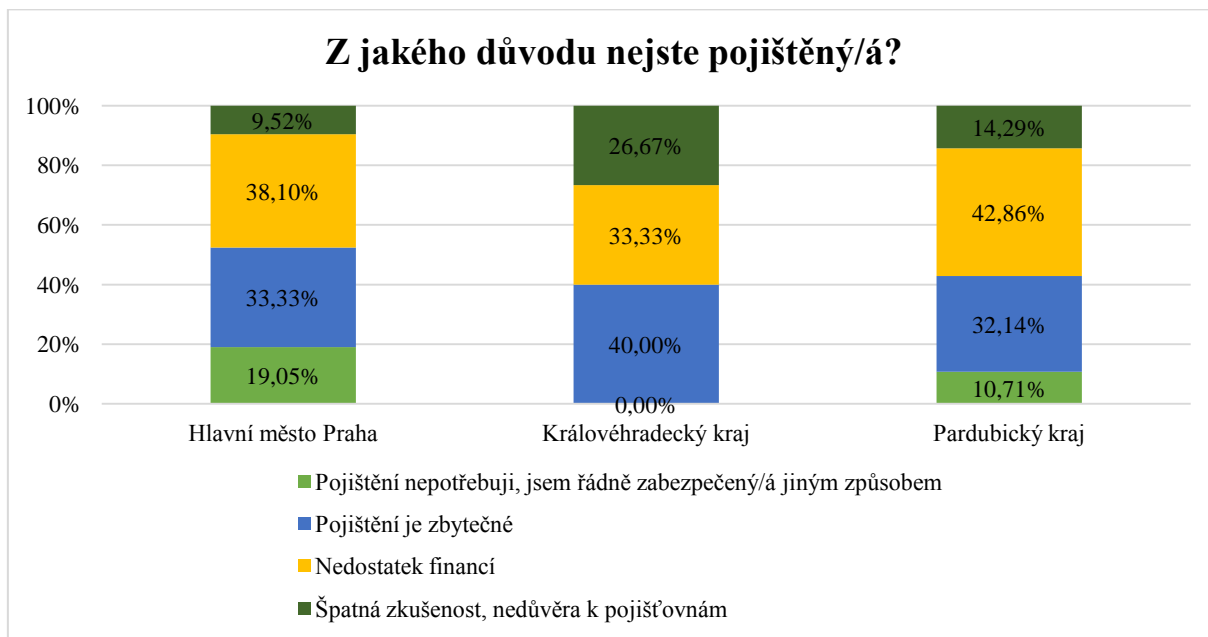

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky grafu ukazují, že většina respondentů má uzavřeno alespoň jeden druh pojištění. Výsledky ovlivnil fakt, že i přesto, že respondent nemá žádné majetkové pojištění či pojištění osob, má minimálně pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla (povinné ručení), které je povinně smluvní. Proto výsledky nejsou moc potěšující. Více jak třetina nemá pojištění žádné. V rámci celkové pojištěnosti si nejlépe stojí Pardubický kraj a naopak nejhůře kraj Hlavní město Praha. U kraje Hlavní město Praha je nižší míra pojištěnosti dána tím, že velká část respondentů nemá pojištění, protože je již patřičně zaopatřena jiným způsobem a druhá velká část uvedla jako důvod nedostatek financí.

Dotazovaní, kteří uvedli, že nemají pojištění, uváděli v rámci krajů tyto důvody:

Graf 13 - Z jakého důvodu nejste pojištěný/á?

Zdroj: vlastní zpracování

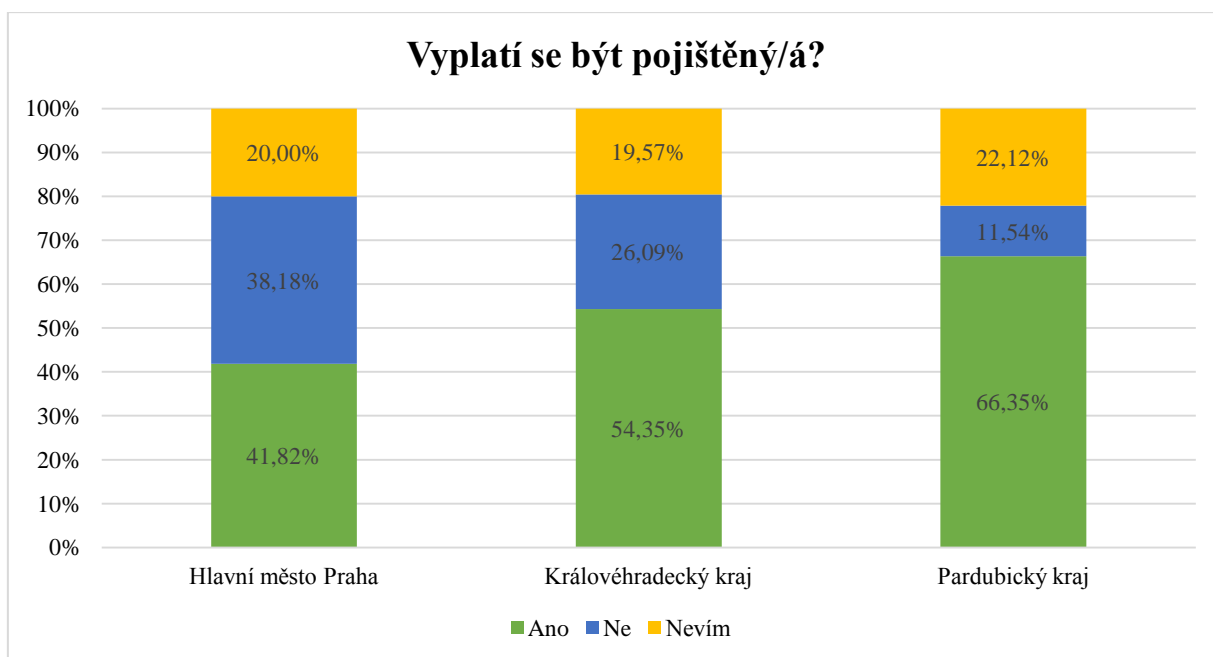
Nejčastější odpovědi, proč nejsou tazající pojištěni, byly uvedené důvody u všech krajů nedostatek financí a důvod, že je pojištění zbytečné. Jeden údaj souvisí úzce s druhým, neznamená však, že osoby, které mají nedostatek financí na pojištění, si myslí, že je pojištění zbytečné. V Královéhradeckém kraji je nejčastějším důvodem nepojištěnosti, že je pojištění zbytečné, v Pardubickém kraji a v kraji Hlavní město Praha je nejčastější odpověď nedostatek financí.

V Královéhradeckém kraji je zajímavostí, že žádný z dotazovaných nevedl důvod nepojištěnosti, pojištění nepotřebuji, jsem řádně zabezpečený jiným způsobem²⁵. Oproti tomu kraj Hlavní město Praha má u této odpovědi nejvyšší číslo z daných tří krajů. Důvodem může být vyšší průměrný příjem obyvatel daného kraje.

Nejvyšší špatnou zkušenost s pojišťovnami, či nejvyšší počet nedůvěřivých vůči pojišťovnám mají odpovídající z Královéhradeckého kraje. Důvodem nespokojenosti či nedůvěry může být nevyplacená pojistná událost, neodpovídající vyplacené pojistné plnění, dlouhá doba trvání samotné likvidace či chybně podaná informace klientovi od zaměstnanců pojišťovny.

²⁵ Může se jednat např. o finanční rezervy.

Graf 14 - Vyplatí se být pojištěný/á?

Zdroj: vlastní zpracování

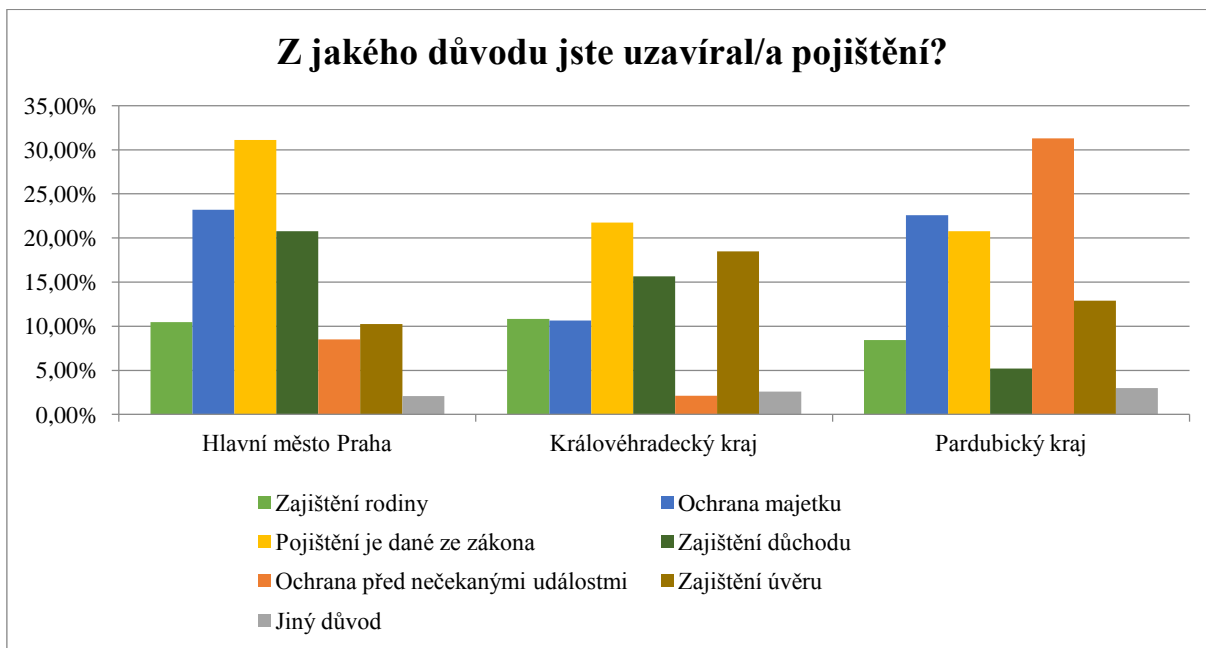
Z celkového počtu dotázaných si většina myslí, že se pojištění vyplatí. Tento výsledek je ovlivněn faktem, že většina odpovídajících má uzavřený alespoň jeden druh pojištění. Neutrální odpovědí je neví, tu zvolilo přibližně 20 % odpovídajících u každého kraje. Nejvyšší pojištěnost vycházela v Pardubickém kraji, nejvyšší počet názorů, že se pojištění vyplatí též.

Nejvyšší počet záporných odpovědí má kraj Hlavní město Praha a naopak nejnižší Pardubický kraj. Vzhledem k tomu, že v kraji Hlavní město Praha vychází nejvyšší počet nepojištěných, měl by ukazatel - vyplatí se pojištění logicky vycházet podobně.

Zdali se pojištění klientovi vyplatí, souvisí s tím, kolik platí na pojistném měsíčně, kolik skutečně zaplatil za pojištění, jak dlouho již pojištění má a platí ho, zdali hlásil pojistnou událost, zdali mu pojišťovna vyplatila plnění, či bylo plnění vyšší, než vložil pojištěný do pojištění.

Následující část je již zaměřená na osoby, které uvedli, že pojištění mají.

Graf 15 - Z jakého důvodu jste uzavíral/a pojištění?

Zdroj: vlastní zpracování

Důvody uzavření pojištění jsou různé. V kraji Hlavní město Praha je nejčastějším důvodem, že je pojištění dané ze zákona (přes 30 %). Respondenti v tomto kraji, kteří mají nějaký druh pojištění, mají převážně pouze povinné ručení (viz následující graf). Na druhém a třetím místě je ochrana majetku a zajištění důchodu. Ochrana vlastního zdraví či rodiny zde není tak důležitá. V královéhradeckém kraji jsou první dvě místa stejná. Pojištění je dané ze zákona na prvním místě a zajištění důchodu na druhém, i když s nižším procentem. Na třetím místě je odpověď zajištění úvěru. Zde si klienti pojišťují majetek či uzavírají pojištění osob hlavně z tohoto důvodu. Podmínkou poskytnutí hypotéky může být uzavření pojištění nemovitosti či právě životní pojištění zavinkulované²⁶ ve prospěch banky. Vzhledem k tomu, že Češi pojištění osob podceňují, je otázkou zdali by si tito účastníci pojištění uzavřeli, kdyby úvěr neměli.

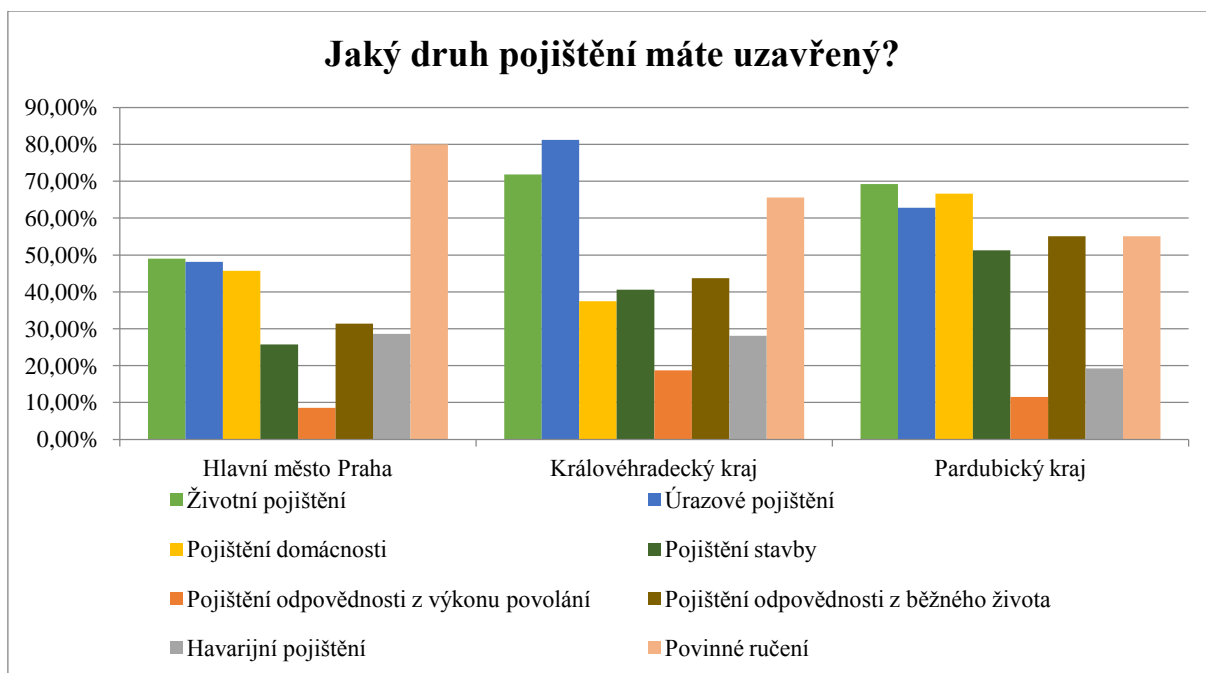
V Pardubickém kraji je nejčastější odpovědí ochrana před nečekanými událostmi. Vzhledem k vyrovnanému počtu základních druhů pojištění u tohoto kraje (viz následující graf) si tento kraj vede nejlépe. Právě tato odpověď by měla být v rámci pojištění nejdůležitější. Pod nečekanými událostmi je možné si představit vše - úmrtí v rodině, požár v domě, ukradení vozu, úraz živitele rodiny, ztráta zaměstnání, rozbití drahé televize dětmi v obchodě aj. Daná rizika se dají ochránit a tento kraj s nejvyšší pojištěností toho je důkazem.

²⁶ Vinkulace - forma zajištění závazku, v případě pojistné události se vyplácí pojistné plnění bance.

Zajištění v důchodu či úvěru díky mladým respondentům vychází níže. Mladí lidé si nepotřebují šetřit na důchod či nemají úvěr.

Jinými důvody, které napadali účastníky dotazníku, byli, že pojištění jim sjednali rodiče, či že chtěli investovat a zhodnotit své peníze.

Graf 16 - Jaký druh pojištění máte uzavřený?

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky daného grafu mohou být na první pohled překvapující. Vezme-li se v úvahu, že Češi v rámci celkové pojištěnosti více chrání svůj majetek než sebe oproti vyspělejším zemím jako je Velká Británie či Francie. V rámci Královéhradeckého kraje a Pardubického kraje si nejlépe vede právě pojištění osob – úrazové a životní pojištění. Nejvíce úrazového a životního pojištění mají respondenti z Královéhradeckého kraje a poté Pardubického kraje. Výsledek je ovlivněn tím, že u těchto dvou krajů odpovídalo na dotazník nejvíce osob v rozmezí věku 15-26 let, které nevlastní prozatím žádný majetek. V kraji Hlavní město Praha je úrazové a životní pojištění též na vysoké úrovni, ale první místo patří povinnému ručení, které je nutné sjednat ze zákona. U Královéhradeckého kraje zaujímá třetí místo, avšak v Pardubickém kraji již nepatří mezi první trojici. Výsledek byl ovlivněn tím, že v tom to kraji odpovídalo více respondentů ve věku 15- 26 let, kteří nevlastní automobil.

Zajímavostí je porovnání pojištění vozidel. Povinné ručení rázně převyšuje pojištění havarijní. Důvodem je, že havarijní pojištění není určené zákonem, jedná se o volitelné pojištění, ale i fakt, že pojištění havarijní je výrazně dražší. Havarijní pojištění má nejvyšší

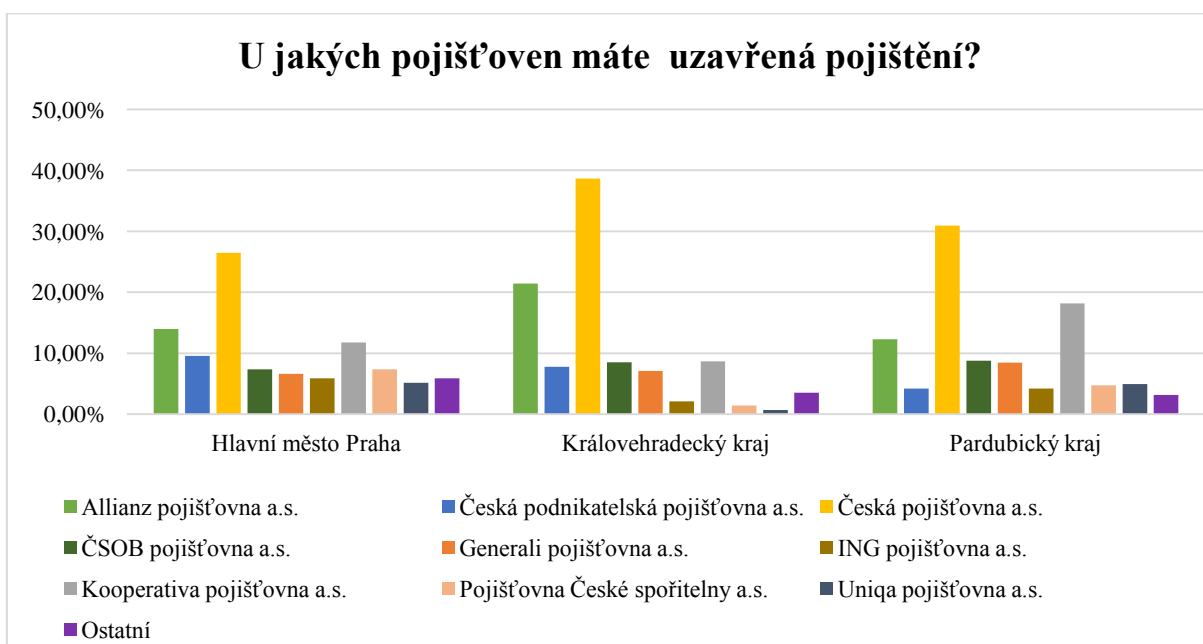
počet kraj Hlavní město Praha, pravděpodobně proto, že tento kraj má vyšší průměrnou mzdu a obyvatelé si mohou dané pojištění dovolit.

Přestože je pojištění stavby důležitější než pojištění domácnosti (nemovitost má vyšší hodnotu než zařízení domácnosti) u Pardubického kraje a kraje Hlavní město Praha má více respondentů zajištěnou domácnost než nemovitost jako takovou. Na tuto skutečnost má vliv, že dost osob v daných krajích žije v pronájmu a spoléhá na to, že majitel má pojištění stavby zabezpečené, ale i fakt že tento typ pojištění je dražší.

Nejméně zastoupený druh pojištění je odpovědnost z výkonu povolání. Častou odpovědí, proč nemají odpovídající tento druh pojištění, bylo, že ještě studují či jsou už v důchodu nebo nemají rizikové povolání. V kraji Hlavní město Praha je toto pojištění zastoupeno nejméně. Zde bylo nejvíce záporných odpovědí zdůvodněno však tím, že velká většina pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná, tzn., že nemá zaměstnavatele, kterého by mohla poškodit.

Překvapením jsou i výsledky pojištění odpovědnosti z běžného života. Tento druh pojištění patří mezi nejlevnější na trhu a přesto v kraji Hlavní město Praha a Královéhradeckém kraji má zastoupení nízké. U tohoto pojištění bylo často uvedeno v záporné odpovědi, že toto pojištění nepotřebují anebo, že tento druh pojištění vůbec neznají. Pardubický kraj si v rámci tohoto pojištění vede skvěle a výsledky tohoto pojištění jsou srovnatelné dokonce s povinným ručením.

Graf 17 - U jakých pojišťoven máte uzavřená pojištění?

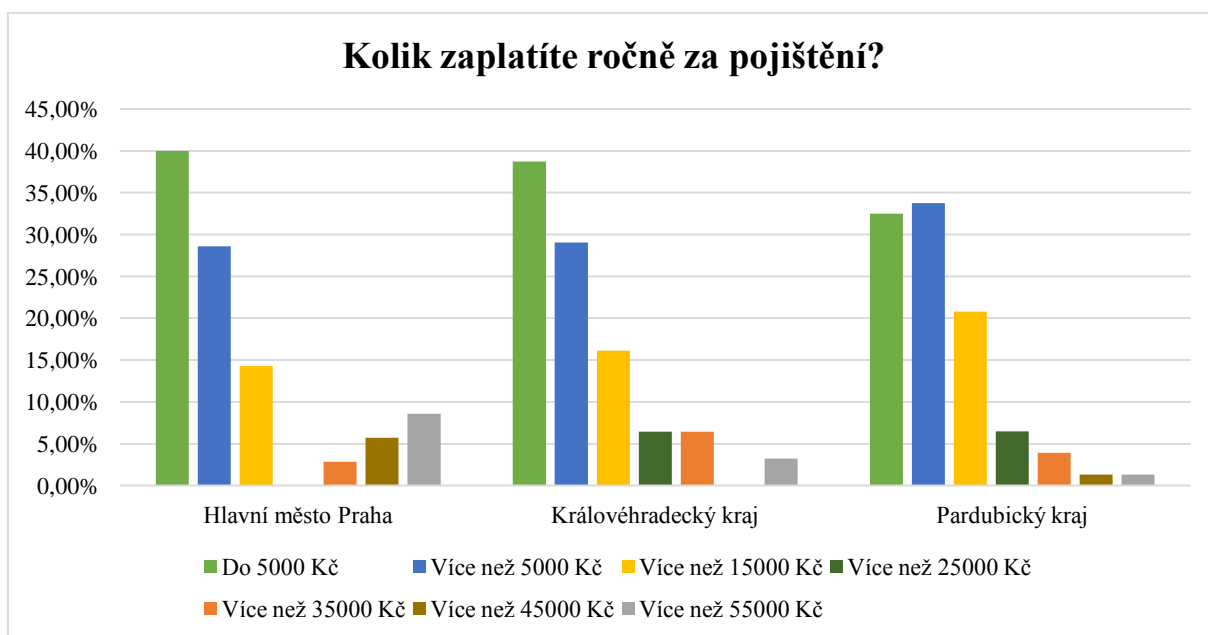

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi první tři využívané pojišťovny patří Česká pojišťovna a.s., Allianz pojišťovna a.s. a Kooperativa pojišťovna a.s. Tyto tři pojišťovny jsou i na českém pojistném trhu špičkou a v rámci vybraných krajů též. Většina respondentů má pojištění u České pojišťovny, to platí pro všechny tři kraje. Kooperativa pojišťovna je oblíbenější u Pardubického kraje než u dvou ostatních a jen v tomto kraji je na druhém místě před Allianz pojišťovnou.

Kraj Hlavní město Praha má vcelku vyrovnaný stav u menších pojišťoven. Oproti Královéhradeckému kraji, kde např. Pojišťovna České spořitelny, Uniqa pojišťovna či Česká podnikatelská pojišťovna je využití nízké, v kraji Hlavní město Praha je stav zmíněných pojišťoven srovnatelný s většími pojišťovnami jako je Generali pojišťovna či ČSOB pojišťovna. Vyšší počet ostatních pojišťoven je zastoupen v kraji Hlavní město Praha. Mezi ostatní pojišťovny, které byly respondenty jmenovány, patří Triglav pojišťovna, Aegon pojišťovna, MetLife pojišťovna.

Graf 18 - Kolik zaplatíte ročně za pojištění?

Zdroj: vlastní zpracování

Daný graf ukazuje, že většina odpovídajících vkládá do pojištění minimální částky. Daný stav je ovlivněn jejich příjmem a taky faktem, že Češi jsou často podpojištěni. Kraj Hlavní město Praha má nejvíce účastníků, kteří vkládají do pojištění ročně do pěti tisíc Kč, ale zároveň má i nejvíce účastníků, kteří zaplatí více jak 45 000 Kč i 55 000 Kč ročně. Osoby, které uváděli, že platí vyšší částku na pojištění, měli příjem nad 30000 hrubé mzdy měsíčně.

7 EKONOMICKÉ EFEKTY POJIŠTĚNOSTI OBYVATEL

Následující kapitoly obsahují případové studie, které analyzují efektivnost vybraného pojištění u náhodně zvolených subjektů. Vybraným produktem je úrazové pojištění.

7.1 Případová studie úrazového pojištění – vyplatí se pojištění?

V rámci případové studie bylo autorem náhodně vybráno 20 klientů České pojišťovny, kteří mají uzavřené úrazové pojištění. Tito vybraní klienti jsou dále analyzováni dle ukazatelů úrazového pojištění (viz tabulka č. 7). Cílem je ukázat, který klient v rámci uzavřené smlouvy na úrazovém pojištění prodělal, a kterému klientovi se pojištění vyplatilo. Data byla vyhledána u každého klienta z databází České pojišťovny (ČP). Dané ukazatele jsou zjištěny k dubnu 2014.

Tabulka 7 - Ukazatele úrazového pojištění

Klient	Povolání	Měsíční předpis [Kč]	Počet měsíců trvání smlouvy	Zaplaceno na pojistném celkem [Kč]	Počet hlášených PU celkem	Počet rozpracovaných PU	Počet bezpředmětných PU	Počet zrevidovaných PU	Celkem vyplaceno za PU [Kč]	Rozdíl vyplaceného pojistného plnění a zaplaceného pojistného [Kč]	Je klient spokojen s ČP?
1	důchodce	150	120	18000	0	0	0	0	0	-18000	ano
2	řidič	997	26	25922	17	1	6	10	153000	127078	ne
3	učitelka	406	8	3248	11	2	1	8	62350	59102	ano
4	manažer	585	29	16965	3	0	0	3	9135	-7830	ne
5	účetní	449	124	55676	6	1	1	4	14009	-41667	ne
6	skladník	320	12	3840	0	0	0	0	0	-3840	ano
7	žena na MD	228	5	1140	3	1	0	2	4200	3060	ano
8	uklízečka	250	59	14750	6	0	1	5	48541	33791	ano
9	důchodce	130	154	20020	2	0	0	2	803640	783620	ne
10	student	141	19	2679	3	0	1	2	4500	1821	ano
11	manažer	560	4	2240	3	0	1	2	4500	2260	ano
12	administrativní pracovník	270	4	1080	2	0	0	2	4200	3120	ano
13	důchodce	81	132	10692	3	0	0	3	10616	-76	ano
14	lékař	507	32	16224	5	1	1	4	74600	58376	ano
15	operátor	285	24	6840	1	0	0	1	6000	-840	ano
16	trenér	340	7	2380	1	1	0	0	0	-2380	ano
17	student	218	84	18312	1	0	1	0	0	-18312	ne
18	svářeč	645	3	1935	1	0	0	1	9000	7065	ano
19	instalatér	530	29	15370	0	0	0	0	0	-15370	ano
20	hasič	1000	64	64000	2	1	0	1	150000	86000	ano
Σ	-	8092	939	301313	70	8	13	50	1358291	1056978	-
Ø	-	404,6	47,0	15065,7	3,5	0,4	0,7	2,5	67914,6	52848,9	-

Zdroj: zpracováno podle [databáze České pojišťovny a.s.]

Počet nahlášených PU celkem je suma počtu rozpracovaných PU (neukončená likvidace, klientovi teprve budou vyplaceny nároky a tím pádem se poté zvedne ukazatel vyplacené pojistné plnění za PU celkem) a počtu bezpředmětných PU (zamítnutá likvidace²⁷, klient nemá nárok na odškodnění), a počtu zrevidovaných PU (ukončená likvidace, klientovi bylo vyplaceno pojistné plnění). Důležitými ukazateli jsou pro tuto studii zaplacené pojistné celkem a vyplacené pojistné plnění za PU celkem jejichž rozdíl nám ukazuje, zdali klienti prozatím zaplatili více na pojistném, než čerpali finanční prostředky z úrazového pojištění nebo naopak. Z výpočtu je vidět, že klienti, kteří zaplatili na pojistném více, než jim bylo prozatím vyplaceno na pojistných plnění, bylo celkem devět. Největší propad je možné sledovat u klienta č. 5, který je v mínusu přes 40 tisíc Kč. Mezi klienty je však 11, kteří čerpali vyšší částku, než vložili do pojištění. Těmto osobám se pojištění vyplácí. Největší extrém je u klienta č. 9, kde je rozdíl 783600 Kč.

Je možné poukázat na to, že ne vždy platí, čím vyšší pojistné tím vyšší plnění. Vliv na výplatu peněz z úrazového pojištění má nejen nastavení smlouvy (jednotlivé pojistné částky rizik), ale hlavně vážnost úrazu – doba léčby případně zanechání trvalých následků. Např. klient č. 3 hlásil dva drobné úrazy s dobou léčení jen 10 a 13 dnů, úrazy byly bez trvalých následků a pojistná částka na riziko doby nezbytného léčení byla nízká, klient při uzavírání smlouvy dal přednost vysokým trvalým následkům.

Vzhledem k delšímu řešení likvidace trvalých následků jsou v tabulce rozpracované pojistné události, které po vyplacení mohou zamíchat s danými výsledky (na trvalých následcích bývá vyplaceno více než za odškodnění samotného úrazu). Skutečnost, že někteří klienti zaplatili více, než čerpali, je dána tím, že nehlásili žádnou pojistnou událost po dobu trvání pojistné smlouvy, hlásili pojistnou událost, která jim byla zamítnuta. V mínusu jsou nejen klienti s vysokým pojistným, ale i s nízkým. Vysoký ukazatel zaplacené pojistné celkem je dáno vyšším pojistným či dlouhodobým trváním smlouvy.

Průměrné měsíční pojistné u daných klientů je 404,6 Kč. Nižší pojistné platí důchodci, studenti, ženy na mateřské dovolené (MD), vyšší zaměstnané osoby na finančně lepších pozicích (např. manažer, lékař) a klienti s rizikovějším povoláním (např. hasič, řidič). Celkově bylo hlášeno 70 pojistných událostí a z toho 50 bylo vyplaceno (tzn. prozatím 71% proplacenost pojistných událostí), 7 bude vyplaceno a 13 bylo zamítnuto.

---

²⁷ K zamítnutí došlo z důvodů duplicitní registrace PU či klient neměl nárok na plnění dle pojistných podmínek, klient nedoručil správné informace (např. chybné údaje v registraci PU) a dokumenty ke škodní události (např. lékařské zprávy).

Daní klienti České pojišťovny byli vybráni z databáze oddělení průzkumu spokojenosti, které klienty telefonicky kontaktovalo. Pět klientů bylo nespokojeno. Důvodem bylo, že nesouhlasili s danou částkou, která jim byla za úraz vyplacena. Avšak 75 % (15 klientů) z daného náhodného výběru bylo spokojeno s Českou pojišťovnou ohledně výplaty pojistného plnění. Důvodem spokojenosti bylo ve dvou případech vyšší vyplacená částka, než předpokládali, že jim bude vyplacena a ve zbylých případech byl důvodem spokojenosti rychlé vyřízení pojistné události. Rychlost vyřešení pojistné události je jedním z aspektů (další jsou samozřejmě kvalitní krytí, cena a vysoká proplacenost pojistných událostí atd.), podle kterého si klienti vybírají svou pojišťovnu, proto se následující kapitola bude zabývat tímto ukazatelem.

7.2 Případová studie úrazového pojištění – počet dnů řešení likvidace

Jak již bylo zmíněno, rychlost vyřešení pojistné události je jedním z aspektů, podle kterého si klienti vybírají svou pojišťovnu, proto je cílem této studie ukázat, jak si stojí vybrané pojišťovny v rámci likvidace pojistných událostí. Pro srovnání likvidace na úrazovém pojištění byly vybrány společnosti Česká pojišťovna a.s., Allianz pojišťovna a.s., Kooperativa pojišťovna a.s. a Generali pojišťovna a.s. V následující tabulce je vidět 10 náhodně vybraných klientů jednotlivých pojišťoven, kteří řešili pojistnou událost úraz.

Tabulka 8 - Počet dnů likvidace

Pojišťovna/klient	Počet dnů likvidace										
	č. 1	č. 2	č. 3	č. 4	č. 5	č. 6	č. 7	č. 8	č. 9	č. 10	Průměr
Česká pojišťovna a.s.	3	13	4	7	30	3	6	10	5	8	8,9
Kooperativa pojišťovna a.s.	51	44	36	41	62	21	32	28	26	34	37,5
Allianz pojišťovna a.s.	14	19	24	15	21	18	14	35	16	18	19,4
Generali pojišťovna a.s.	34	42	28	21	29	20	26	32	38	46	31,6

Zdroj: vlastní zpracování

Česká pojišťovna si zakládá na rychlosti v rámci vyplacení finančních prostředků klientovi. Na základě zákona č. Zákon 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě vyplývá, že pojišťovny mají na dořešení likvidace tři měsíce a po ukončení likvidace jsou povinni do 15 dnů plnění za pojistnou událost klientovi vyplatit. Díky službě předběžná likvidace, kde Česká pojišťovna nabízí klientovi, že nemusí čekat na ukončení léčby a úraz může hlásit hned, může klient čerpat zálohové plnění, likvidátoři jsou schopní ukončit likvidaci do 3 dnů od doložení potřebné dokumentace od klienta. I pojišťovna Allianz nabízí klientům

předběžnou likvidaci – zálohové plnění, avšak likvidaci řeší minimálně 14 dnů. Tyto dvě zmíněné pojišťovny jsou prozatím jediné, které mají tuto službu. Kooperativa pojišťovna a pojišťovna Generali si stojí hůře, jejich průměr je nad 30 dnů. Závěrem je, že každá pojišťovna řeší pojistnou událost jinak déle a nejlépe si stojí Česká pojišťovna.

7.2.1 Statistický výpočet

Různost doby řešení pojistné události je možné ověřit využitím Kruskalova-Wallisova testu. Viz následující příklad:

Likvidace pojistné události trvá u každé pojišťovny určitou dobu. Náhodný výběr poskytuje u čtyřech zvolených pojišťoven následující počty dní likvidace pojistných událostí stejného charakteru. Testuje se, zda je tato doba u vybraných pojišťoven stejná. Byla zvolena hladina významnosti 0,05. [16]

Řešení:

$$n = 10, k = 4, m = 10$$

$$H_0: F_1(x) = F_2(x) = F_3(x) = F_4(x)$$

Vychází se z tabulky č. 8, hodnotám se přiřadí pořadí, vypočítají se součty pořadí na jednotlivých úrovních faktoru a průměrné pořadí.

Tabulka 9 - Výpočet průměrných pořadí

Pojišťovna											r_i	$\bar{r}_i$
Česká pojišťovna a.s.	1,5	9	3	6	27	1,5	5	8	4	7	72	7,2
Kooperativa pojišťovna a.s.	39	37	33	35	40	20	28,5	25	22,5	30	310	31
Allianz pojišťovna a.s.	10,5	16	21	12	19	15	10,5	32	13	14	163	16,3
Generali pojišťovna a.s.	31	36	24	18	26	17	22,5	28,5	34	38	275	27,5

Zdroj: vlastní zpracování

Vypočítá se hodnota testovacího kritéria:

$$q = \frac{12}{n(n+1)} \sum_{i=1}^k \frac{r_i^2}{n_i} - 3(n+1) =$$

$$= \frac{12}{40(40+1)} \left(\frac{72^2}{10} + \frac{310^2}{10} + \frac{163^2}{10} + \frac{275^2}{10} \right) - 3(40+1) = 25,15$$

Kritická oblast je definována vztahem $W = \{Q; Q > \chi^2_{\alpha, k-1}\}$

Kritická hodnota $\chi^2_{0,05,3}$ je 7,81. Hodnota testovacího kritéria padla do kritické oblasti, hypotéza H_0 se zamítá.

Pokud se hypotéza H_0 zamítá, je třeba zjistit, které výběry se od sebe významně liší a způsobily zamítnutí hypotézy.

a) Vypočítá se kritická hodnota:

$$\sqrt{\frac{n(n+1)}{12} \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}\right) \chi^2_{\alpha, k-1}} = \sqrt{\frac{40(40+1)}{12} \left(\frac{1}{10} + \frac{1}{10}\right) 7,81} = 14,61$$

b) Při vyváženém třídění, je možné využít Neményiovu metodu. Vypočítá se kritická hodnota:

$$q_{\alpha, k, \infty} \sqrt{\frac{k(n+1)}{12}} = 3,63 \sqrt{\frac{4(40+1)}{12}} = 13,42$$

c) Pro malé hodnoty k, m ($k \leq 10$ a $m \leq 16$) se najdou kritické hodnoty pro rozdíly pořadí v tabulce. V tomto případě je $k = 4$ a $m = 10$, kritická hodnota pro rozdíl pořadí je 134,3. Testují-li se rozdíly průměrných pořadí, musí se tato hodnota dělit 10. Kritická hodnota je pak:

$$\frac{134,3}{10} = 13,43$$

K testování se použije nejmenší ze zjištěných hodnot, tedy 13,42.

Dále je nutné zjistit rozdíly průměrných pořadí pro všechny úrovně sledovaného faktoru. Tyto rozdíly sestavíme do tabulky:

Tabulka 10 - Rozdíly průměrných pořadí

	Česká pojišťovna a.s.	Kooperativa pojišťovna a.s.	Allianz pojišťovna a.s.
Kooperativa pojišťovna a.s.	23,8	0	
Allianz pojišťovna a.s.	9,1	14,7	0
Generali pojišťovna a.s.	20,3	3,5	11,2

Zdroj: vlastní zpracování

Hypotéza o rovnosti distribučních funkcí se zamítá, jestliže pro průměrná pořadí platí:

$$|\bar{R}_i - \bar{R}_j| > q_{\alpha, k, \infty} \sqrt{\frac{k(n+1)}{12}}$$

23,28 > 13,42

14,7 > 13,42

20,3 > 13,42

Zamítnutí hypotézy způsobily dvojice pojišťoven: Česká pojišťovna a Kooperativa pojišťovna, Kooperativa pojišťovna a Allianz pojišťovna, Česká pojišťovna a Generali pojišťovna.

Doba řešení likvidace u vybraných pojišťoven není stejná. Doba řešení likvidace se nejvíce liší mezi dvojicemi Česká pojišťovna a Kooperativa pojišťovna, Kooperativa pojišťovna a Allianz pojišťovna, Česká pojišťovna a Generali pojišťovna.

Výsledek testu potvrdil, že každá pojišťovna řeší pojistnou událost jinak rychle. Nejlépe si při řešení pojistné události vede Česká pojišťovna. Vzhledem k těmto výsledkům (větším rozdílům) pro vyšší konkurenceschopnost ostatních pojišťoven, by bylo vhodné zvýšit efektivnost řešení likvidace pojistné události, tzn. urychlit daný proces.

7.3 Efektivnost úrazového pojištění

V rámci této kapitoly je zhodnoceno úrazové pojištění. Prvně je důležité vytyčit výhody a nevýhody daného typu pojištění.

7.3.1 Výhody a nevýhody úrazového pojištění

Úraz je událost, která může ovlivnit několik dní, týdnů, měsíců, let a někdy i celý život. Úrazové pojištění je pojistný produkt, který kryje rizika úrazu. Neochrání před upadnutím na ledu nebo při úrazu z automobilové nehody, ale pomůže zmírnit finanční důsledky, které by mohly zhoršit životní situaci jedince či rodiny. Ačkoli nejčastějšími účastníky úrazů jsou starší občané a děti, úrazové pojištění bývá využíváno hlavně u dospělých, u nichž může úraz zkomplikovat život kvůli poklesu příjmu v době léčby úrazu. [14]

Názorů na úrazové pojištění je mnoho, ať už kladné nebo záporné, pravdivé či zcela scestné. Zhodnoťme si proto výhody a nevýhody daného produktu, které ukazuje následující tabulka.

Tabulka 11 - Výhody a nevýhody úrazového pojištění

Výhody	Nevýhody
Ochrana v případě dočasného či trvalého poklesu příjmu	Některé pojišťovny nepojistí rizikové klienty
Ochrana pozůstalých v případě ztráty živitele rodiny	Pro rizikovější klienty - drahé pojistné
Kryje léčebné výlohy	Výluky
Variabilní pojištění na míru	Jednorázovost
Cenově dostupné pojištění	Není daňově uznatelným nákladem
Vyplacená částka se přizpůsobí závažnosti zranění	Nemá spořicí složku
Náhrada za finanční rezervu	
Ne vždy se dokládá pracovní neschopnost	

Zdroj: vlastní zpracování.

K úrazu může dojít rychle a kdekoliv, zpravidla když to nejméně čekáme. Úrazy se nevyhýbají nikomu - ať už je to v zaměstnání, při dopravních nehodách, při sportu nebo při práci v domácnosti. Vážný úraz může znamenat podstatný zásah do života jedince i jeho rodiny. Léčení po úrazu znamená výpadek příjmu. [14]

Variantou pro zabezpečení sebe a rodiny v případě úrazu je vytvoření vlastních úspor. Rezervy by měly být ve výši minimálně šesti měsíčních platů. Tato finanční rezerva ovšem pokryje výpadek příjmu pouze v případě lehkého až středně těžkého úrazu. V případě těžkého zranění většinou nestačí, tuto funkci však plní úrazové pojištění. Pojištění může být bráno i jako náhrada finanční rezervy, ne každý totiž disponuje rezervou. Vážné úrazy, úrazy zanechávající trvalé následky sebou můžou přinést nejen pokles v příjmech, ale i vysoké náklady spojené s léčbou např. náklady spojené s úpravou bytu na bezbariérový přístup, úprava vozidla, léky, rehabilitační pomůcky atd. Úrazové pojištění může pokrýt dané náklady, protože čím vážnější zranění je, tím je vyšší plnění. Další výhodou úrazového pojištění je jeho variabilita, možnost sjednání pojištění na míru klienta a možnost i v průběhu pojištění měnit jeho nastavení.

Někteří jedinci jako důvod, proč nemají úrazové pojištění, uvádí, že na pojištění nemají dostatek financí. Jedna z příčin může být ta, že netuší, kolik pojištění finančně vychází a nedovedou si představit či si nechtějí připustit, že být nepojištěný může stát mnohem více.

Mezi nevýhody daného produktu patří, že pojištění v sobě nezahrnuje spořicí složku (což je i jedna z podmínek daňové uznatelnosti) a jeho jednorázovost. Částku, kterou klient pravidelně platí za pojištění, pokrývá v celé výši pojištění, ale v případě bezeškodního

průběhu klient na konci pojistné doby nezíská žádnou výplatu. Právě tato nevýhoda je u hodně jedinců kritizována. Někteří občané si dokonce myslí, že se jedná o zbytečný výdaj, že peníze vyhazují oknem, že se pojištění nevyplatí. Mezi další negativum patří různé výluky na pojištění (pojištění se často nevztahuje na nemoci, které jsou důsledkem úrazu, opakované úrazy aj.). Další nevýhodou je, že zákon neukládá pojišťovně povinnost klienta pojistit. Pojišťovna se může rozhodnout, že je pro ni klient příliš rizikový, nepojistitelný a úrazové pojištění není možné poté sjednat (příkladem může být devadesátiletý klient či klient, který má za sebou mnoho úrazů, má zdravotní omezení a je náchylnější na úrazy). Případně pokud je rizikovější klient přijat v rámci pojištění, bývá časté, že pojištění je finančně náročnější.

7.3.2 Jak vypadá efektivní úrazové pojištění?

Prvně je důležité poznamenat, že posuzování efektivnosti je velice individuální. Je možné však shrnout základní pravidla pro nastavení daného pojištění, aby splnilo svou funkci – ochránit v případě, kdy je zapotřebí. Pojištění by mělo být na míru klienta, konkrétně je důležité, aby splnilo požadavky:

- dobře zvolená pojistná částka,
- dobře zvolená rizika,
- cenově přijatelné se zohledněním příjmu pojistníka.

Nejdůležitější je na začátku, než se vybírají rizika či volí pojistné částky, si propočítat, kolik je ochotný každý do pojištění vložit finančních prostředků. Důležité je, zvolit si maximální limit měsíční platby, který je pro pojistníka přijatelný. Poté je důležité řešit, co je pro každého prioritou, co přesně je zapotřebí zabezpečit.

Lidé se často pojišťují na rizika, která nemají závažný finanční dopad a těm klíčovým naopak nevěnují tolik pozornosti. Je to dáno tím, že jsou ovlivněni cenou daného rizika. Nejdůležitější je vybrat rizika podle potřeb klienta a dostatečně navolit výši pojistné částky, od které se odvíjí jak výše pojistného, tak i výše plnění. Odborníci radí zvolit výši částky podle příjmu pojištěného. Je zbytečné částku příliš navyšovat (pojištění se poté klientovi prodraží, platí více než by musel, což není vůbec efektivní) nebo podhodnocovat (pojištění je poté dostatečně nechrání). [14]

V rámci výběru rizik by měl klient dbát na důležitost daných rizik. Důchodce, který nemá žádné závazky a není na něm nikdo finančně závislý, nepotřebuje riziko úmrtí jako živitel rodiny s dvěma dětmi. Riziko smrtí úrazem je obvykle doporučováno volit podle výše závazků

a podle počtu dětí, které je zapotřebí zaopatřit, pokud bychom měli přímo volit částku, tak na trojnásobek ročního platu.

Nejdůležitějším rizikem jsou trvalé následky úrazu a to jak u chudší i bohatší vrstvy obyvatelstva. Toto riziko chrání v případě dlouhodobé pracovní neschopnosti, i případně nemožnosti vykonávat své dosavadní povolání. Pojištění trvalých následků se hodně podceňuje, je zapotřebí si uvědomit, že při těžším poškození poškozený od státu pobírá invalidní důchod, který nedokáže zabezpečit stejný životní standard.

Pojistná částka by měla být stejně jako u smrti trojnásobek ročního platu. Někteří odborníci však dodávají, že minimální částka na trvalé následky by měla být půl milionu Kč. K trvalým následkům je i vhodné připojistit tzv. závažné následky úrazu, které jsou doplňkem trvalých následků a řeší finanční situaci velmi vážných úrazů, kde jsou již i nutné vysoké léčebné výlohy (úprava vozidla, bezbariérové bydlení atd.)

Dalším důležitým rizikem je doba nezbytného léčení, tzv. odškodnění za úraz v denní dávce. Toto riziko chrání při kratší pracovní neschopnosti. Je pravda, že někteří lidé o tomto riziku tvrdí, že ho nepotřebují, protože měsíční vyřazení z práce je finančně nepoloží. Avšak klient s hypotékou či člověk s nižším platem, který nemá finanční rezervy, se i za měsíc může dostat do finanční tísně. Pokud si např. klempíř zlomí ruku a do práce na měsíc nemůže, v rámci pracovní neschopnosti přichází o 40 % svého příjmu. Vzhledem k tomu, že je zvyklý zaplatit hypotéku, elektřinu a další výdaje a vyžít ze zbytku výplaty, si nyní musí vystačit skoro s polovičním platem. Doba nezbytného léčení může vykrýt ztrátu na výdělku a případné léčebné výlohy. Pojistná částka by se proto měla volit podle výše čistého měsíčního příjmu (např. 20 000 čistý příjem, znamená v době pracovní neschopnosti pouhých 12000 Kč, 8000 Kč je zapotřebí minimálně dorovnat, proto je vhodné v tomto případě zvolit pojistnou částku 300 Kč na den).

Správně nastavené pojištění poté splňuje efektivní ochranu, nezatíží rodinný rozpočet, nahrazuje finanční rezervy, doplňuje sociální důchod (invalidní důchod, dávky v pracovní neschopnosti atd.), kryje léčebné výlohy. V případě efektivního nastavení, se zvedne spokojenost klientů, protože bude docházet k vyplácení plnění podle potřeby klienta, a tím se zvýší četnost pojištění tohoto produktu. To ovlivní celkovou pojištěnost, která ovlivňuje rozvoj pojistného trhu.

8 SHRUTÍ A HODNOCENÍ

Vzhledem k tomu, že celková pojištěnost ukazuje vyspělost pojistného trhu, zvyšuje výkonnost ekonomiky a rozvoj daného státu, je zapotřebí se na tento ukazatel zaměřit. Celková pojištěnost je poměr celkového předepsaného pojistného k hrubému domácímu produktu v běžných cenách. Pro zvýšení celkové pojištěnosti je důležité zvýšit u pojišťoven výběr předepsaného pojistného.

Velký potenciál je v úrazovém pojištění, které zatím není dostatečně oceněno. Důraz na tento typ pojištění by měl být hlavně v kraji Hlavní město Praha, kde tento druh pojištění má nižší zastoupení.

Pokud by se v České republice více poukázalo na důležitost pojištění, odstranila se nedůvěra k pojišťovně, pojišťovny by zefektivnily svou práci (např. poskytnutí správných a úplných informací při sjednávání pojištění, rychlejší dořešení likvidace pojistných událostí) a pojištění by bylo i státem více podporováno (např. daňově uznatelným nákladem by byla i rizika úrazová), mělo by to přínos ve více oblastech. Lidé by si sjednávali pojištění nejen z nutnosti, že je to podmínka např. banky, ale viděli by v něm efektivní ochranu, která je dokáže zabezpečit a pomoci jim v nepříjemné situaci. Zároveň by lidé nebyli tolik závislí na finanční pomoci od státu. Došlo by ke zvýšení pojištěnosti obyvatel. Pojišťovny by v rámci zvýšeného obdrženého pojistného dosahovaly vyšších zisků, mohly by více finančních prostředků investovat, na trh by daný stav přilákal další subjekty, které by nabízely pojištění. Tato oblast by nabízela nová pracovní místa a to by přispělo ke snižování nezaměstnanosti. Pro stát, by to znamenalo vyšší přínos do státního rozpočtu v podobě vyššího odvodu na daních z příjmu.

Dosud v ČR dominuje v rámci pojištěnosti pojištění majetku před pojištěním osob, což je přesný opak oproti vyspělým pojistným trhům Velké Británie či Francie. V rámci celkové vyšší pojištěnosti bychom již nepatřili mezi podprůměrné státy, pokud by se nám podařilo výrazněji zvýšit pojištěnost u úrazového pojištění.

ZÁVĚR

Pojišťovnictví je významnou součástí finančního sektoru, přispívá k prohlubování hospodářské síly a stability státu. Podporuje rozvoj českého podnikání, ale i kultury a dalších oblastí.

Pojištění lze chápat jako finanční kategorii, znamenající vztahy tvorby, rozdělování a užití pojistných rezerv k úhradě potřeb, jež vznikají z nahodilých událostí. Z právního pohledu je pojištění právní vztah, při kterém pojistitel na sebe přebírá závazek, že pojištěnému poskytne pojistné plnění, nastane-li nahodilá, v podmínkách smluvně vymezená, událost. [3]

V průběhu historického vývoje se vytvořil velký počet různých druhů pojištění, který se mezi zeměmi liší. Mezi nejčastější kritéria pro rozlišování druhů pojištění patří předmět pojištění či druh krytí rizik. Podle předmětu pojištění se dělí pojištění na pojištění majetku, pojištění odpovědnosti za škodu a pojištění osob. Podle druhu krytí rizik se rozlišuje pojištění na životní a neživotní.

Vzhledem k tomu, že se každá země potýká s jinou ekonomickou úrovní, což se odráží i na jejím pojistném trhu, existují v rámci Evropy v oboru pojišťovnictví mezi zeměmi značné rozdíly. Více subjektů, zejména fyzických, je pojištěno v hospodářsky a kulturně vyspělejších státech než ve státech méně rozvinutých. Pojištěnost na daném území ovlivňuje hlavně příjem obyvatelstva. Česká republika patří mezi země s nižší průměrnou měsíční mzdou, proto zároveň patří i mezi země s nižší pojištěností.

Mezi největší pojistné trhy EU patří Velká Británie, Německo, Francie a Itálie. Češi jsou pojištěni oproti průměru EU třetinově, svědčí o tom ukazatele pojistného trhu, mezi které patří průměrné pojistné na jednoho obyvatele, předepsané pojistné, celková pojištěnost, podíl na trhu, případně počet pojišťoven na daném pojistném trhu či počet zaměstnanců v pojišťovnictví atd.

Největší pojišťovnou v České republice je Česká pojišťovna a.s., podloženo to je nejen ukazateli pojistného trhu, ale i průzkumem pojištěnosti ve vybraných krajích - Hlavní město Praha, Královéhradecký kraj a Pardubický kraj.

Kraj hlavní město Praha má nejnižší pojištěnost ze všech tří krajů. V tomto kraji je nejčastěji uzavíraným pojištěním povinné ručení a poté pojištění majetku. V Královéhradeckém a Pardubickém kraji je pojištění osob před pojištěním majetku.

Nejčastějšími důvody, proč se lidé pojišťují, je ochrana před nečekanými událostmi, pojištění je dané ze zákona a potřeba chránit majetek.

V rámci analýzy krajů bylo zjištěno, že nejčastější důvody, proč se lidé nepojišťují, jsou, že je pojištění zbytečné, nebo že nemají na pojištění dostatek financí. V Hlavním městě Praha byl i častý důvod, že jsou lidé zaopatřeni jiným způsobem (dostatek finančních rezerv).

Obecně je možné konstatovat, že širší povědomí o přínosu pojištění ekonomice a společnosti je v ČR poměrně nízké. Přitom pojištění ovlivňuje společnost i ekonomiku v celé řadě oblastí - stabilizuje ekonomické úrovně ekonomických subjektů, ovlivňuje fungování tržní ekonomiky krytím ztrát v případě realizace nahodilých událostí z pojistných plnění, uplatňuje odpovědnost ekonomických subjektů za svoji finanční a sociální situaci, v makroekonomickém vlivu tím, že pojišťovny investují své rezervy a vytváří nové pracovní příležitosti atd.

V závěru je nutné podotknout, že vzhledem k významu pojištění v ekonomice a pro společnost je rozvoj pojištění a růst pojištěnosti přínosem a přispívá k ekonomickému rozvoji.

Proto je důležité snažit se změnit názory obyvatel na pojištění v ČR a odstranit nedůvěru k pojišťovnám, tím že pojišťovny zefektivní svou práci a dále zvýšit pojištěnost obyvatel za pomoci vyšší podpory ze strany státu.

SEZNAM LITERATURY

- [1] Axa: Češi podceňují životní pojištění. *Axa* [online]. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <https://www.axa.cz/getattachment/3f6609cd-8f07-4cd8-930d-88a68c8cc40a/Cesi-podcenuji-zivotni-pojisteni.aspx/>.
- [2] BÖHM, Arnošt a Karina MUŽÁKOVÁ. *Pojišťovnictví a regulace pojistných trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-035-5.
- [3] ČEJKOVÁ, Viktória a Dana MARTINOVIČOVÁ. *Pojišťovnictví*. Brno: Vysoké učení technické, 2003. ISBN 80-214-2404-4.
- [4] ČEJKOVÁ, Viktória. *Pojistný trh*. Praha: Grada Publishing, spol. s r.o., 2002. ISBN: 80-247-0137-5.
- [5] ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.
- [6] Česká republika. Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví. In: *Sbírka zákonů*. 2009.
- [7] DAŇHEL, Jaroslav, Eva DUCHÁČKOVÁ a Jarmila RADOVÁ. *Analýza globálních trendů ve světovém a českém komerčním pojišťovnictví*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1256-3.
- [8] DAŇHEL, Jaroslav, Eva DUCHÁČKOVÁ, Ondřej POUL, Petr SOSÍK, František STACH a Petr VINŠ. *Pojistná teorie*. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-00-2.
- [9] Doplnkové penzijní spoření. *ING Penzijní společnost* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <https://www.ingpenzijnispolcnost.cz/doplnekove-penzijni-sporeni/doplnekove-penzijni-sporeni/>.
- [10] DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. *Teorie pojistných trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7.
- [11] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [12] European insurance in figures. *Insurance Europe* [online]. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.insuranceeurope.eu/facts-figures/statistical-publications/european-insurance-in-figures>.
- [13] Historie a vývoj České pojišťovny. *Česká pojišťovna* [online]. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/historie-a-vyvoj-cp>.
- [14] K čemu slouží úrazové pojištění. *Finance.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/pojisteni/osoby/urazove-pojisteni/ucel/>.

- [15] Kdo a proč by měl uzavřít pojištění profesní odpovědnosti?. *Finance.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/311256-kdo-a-proc-by-mel-uzavrit-pojisteni-profesni-odpovednosti-/>.
- [16] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. Bratislava: Statis, 2008. ISBN 978-80-85659-47-4.
- [17] MAJTÁNOVÁ, Anna, Jaroslav DAŇHEL, Eva DUCHÁČKOVÁ a Eva KAFKOVÁ. *Pojišťovnictví - Teorie a praxe*. Praha: Ekopress, s.r.o., 2006. ISBN 80-86929-19-1.
- [18] Opojištění.cz: Informace ze světa pojištění. In: *Význam pojištění pro ekonomiku a společnost* [online]. 2012 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.opojisteni.cz/pojistovaci-makleri/letni-zamysleni-vyznam-pojisteni-pro-ekonomiku-a-spolecnost/>.
- [19] Penzijní připojištění. *ING Penzijní společnost* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <https://www.ingpenzijnispolcnost.cz/penzijni-pripojisteni/informace/>
- [20] PILNÝ, Jaroslav. *Pojišťovnictví*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. ISBN 978-80-7395-213-6.
- [21] Počet a struktura pojišťoven. *Česká národní banka* [online]. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/pojistovny/poj_ukazatele_tab01.html.
- [22] Pojistný trh bez výrazné změny. *Česká asociace pojišťoven* [online]. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/images/tiskove-zpravy/2014-1-28-15-01.pdf>.
- [23] Pojištění odpovědnosti občana. *Česká pojišťovna* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-odpovednosti->.
- [24] Pojištění odpovědnosti vlastníka, držitele, nájemce nebo správce nemovitosti. *Česká pojišťovna* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-vlastnik-drzitel-najemce-spravce>.
- [25] Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele. *Česká pojišťovna* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-odpovednosti-zamestnavatele>.
- [26] Pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven. *Česká národní banka* [online]. 2014 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?

p_lang=cz&p_DATUM=08.04.2014&p_hie=HI&p_rec_per_page=100&p_ses_idx=17.

- [27] Povinné ručení. *Česká pojišťovna* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <https://www.ceskapojistovna.cz/p?povinne-ruceni>.
- [28] Rozdíly mezi starým a novým penzijním připojištěním. *Penzijní společnost České pojišťovny* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.pfcp.cz/vse-o-penzich/klient/rozdily-mezi-starym-a-novym-penzijnim-pripojistenim.html>.
- [29] SYNEK, Miroslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-336-3.
- [30] VIG RE zajišťovna, a.s. první zajišťovnou licencovanou v ČR. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2008/080815_zajistovna_vig_re.html.
- [31] VOSTATEK, Jaroslav. *Sociální a soukromé pojištění*. Praha: Codex Bohemia, 1996. ISBN 80-85963-21-3.
- [32] Výroční zpráva 2012. *Česká asociace pojišťoven* [online]. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/www/cap/images/o-nas/vyrocnizpravy/2012.pdf>.
- [33] Vývoj pojistného trhu. *Česká asociace pojišťoven* [online]. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/images/statisticke-udaje/vyvoj-pojistnotru/2013-4.pdf>.
- [34] WAN, Hakman A. *Electronic Financial Services: Technology and management*. Oxford: Chandos publishing, 2006. ISBN 1843343328.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Klasifikace rizik dle IAA

Příloha 2 - Soukromé pojištění podle předmětu pojištění

Příloha 3 - Výše státních příspěvků v penzijním připojištění

Příloha 4 - Rozdíly mezi starým a novým penzijním připojištění

Příloha 5 - Členění pojišťoven

Příloha 6 - Přehled pojišťoven v ČR

Příloha 7 - Dotazník

Příloha 1 - Klasifikace rizik dle IAA

Riziko	Popis
Riziko likvidity	Riziko vysokých nákladů likvidity v daném čase, je to riziko možné ztráty, kterou společnost může utrpět, není-li schopna efektivně vypořádat svá finanční aktiva za účelem vyrovnání svých finančních závazků.
Pojistně technická rizika	Rizika plynoucí z extrémních událostí, kterými jsou například katastrofy, stárnutí populace, růst nákladů pojišťovny, riziko volatility (nestálost, kolísání výnosových měr, měnových kurzů, anebo cen investičních instrumentů) apod. Nejistota, spojená s budoucím objemem pojistného plnění a nedostatečnou výší rezerv.
Úvěrové riziko	Nejistota, spojená s úpadkem dlužníka resp. emitenta cenných papírů nebo poklesem jeho ratingu.
Riziko zajištění	Nesolventnost zajištětele a z toho plynoucí potíže při úhradě peněžních závazků pojišťovny.
Tržní riziko	Splatnostní, časový a objemový nesoulad aktiv a pasiv, nejistota, spojená s vývojem kurzů, cen a úrokových měr.
Úrokové riziko	Ovlivňuje kolísání výnosové míry změnou hladiny úrokových sazeb.
Měnové riziko	Při investování závisí riziko a možný zisk na celkovém vývoji měnového kurzu.
Akciové riziko	Vyjadřuje riziko ztráty, způsobené pohybem cen a akcií, změnami dividend.
Operační riziko	Riziko spojené s podnikáním business risk (rušení pojistných smluv), právní riziko, riziko nesouladu s legislativou, daňové riziko, riziko selhání osob, podvodů, mis-selling (prodej produktu, jehož vlastnosti nebyly klientovi dostatečně vysvětleny, nebo který svým charakterem neodpovídá potřebám klienta), chyby procesů, lidí, IT nebo externí vlivy. Nejistota, spojená s procesy, chováním lidí a chybovostí, technologií a externími vlivy.
Procesní riziko	Riziko neefektivních nebo nedostatečných procesů ve společnosti, především transakční chyby, chyby v zaúčtování, důsledkem těchto pochybení může být ztráta klienta a ohrožení dobrého jména pojišťovny.

Riziko	Popis
Riziko selhání lidského faktoru	Selhání pracovníků v důsledku špatně definovaných úkolů, nečestné jednání nebo přepracování.
Systémové riziko	Ztráta v důsledku chyb komunikačních sítí, tj. počítačové programy, chyby při přenosu dat nebo špatně použité matematické modely.
Riziko externích událostí	Teroristické činy, přírodní, válečné či finanční katastrofy (riziko konkurence, riziko obchodních vztahů, pracovní síly, inflační a daňová rizika).
Inflační riziko	Ovlivňuje reálnou výnosovou míru, vysoká inflace může způsobit, že investor může dosáhnout záporné výnosové míry.
Kreditní riziko	Riziko emitenta znamená nebezpečí, že emitent nebude schopen dostát svým závazkům.
Právní riziko	Riziko finančních ztrát, vyplývajících ze smluv, které nejsou vykonatelné nebo nesprávně dokumentovatelné. Je často klasifikováno jako riziko finanční, protože pravidelně k němu dochází v důsledku trhu nebo ztráty klientů.
Riziko pověsti (reputace)	Riziko škody, způsobené na hodnotě podniku nebo případně okamžité peněžní ztráty kvůli poškození dobrého jména. Toto riziko je obzvláště důležité pro pojistitele, jejichž činnost je tak závislá na důvěře svých klientů, které pojistitel pojišťuje na mnoho let dopředu a také pro konkurenceschopnou úroveň služeb a bezpečnost při plnění svých finančních potřeb.
Riziko pohrom (katastrof)	Toto riziko zahrnuje například přírodní katastrofy jako je zemětřesení, hurikány, tornáda, ledové bouře, požáry a povodně. Tyto katastrofy mohou ovlivnit závazky pojistitele, jakož i schopnost pojistitele plnit své závazky včas.
Regulační riziko	Riziko, které se týká ztrát, jež mohou vzniknout z náhlé změny právního prostředí, ve kterém pojistitel provozuje svou činnost.
Politické riziko	Riziko, vyplývající z akcí politiků, které může ovlivnit způsob, jakým pojistitel provozuje svou činnost. V extrémních případech může politické riziko způsobit i ukončení činnosti pojistitelů či podniků.

Zdroj: [2]

Příloha 2 - Soukromé pojištění podle předmětu pojištění

Pojištění majetku	Pojištění odpovědnosti za škodu	Pojištění osob
Pojištění staveb	Pojištění odpovědnosti způsobenou při výkonu povolání	Pojištění pro případ smrti
Pojištění domácnosti	Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla	Pojištění pro případ dožití
Pojištění motorových vozidel	Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou v běžném životě	Kapitálové životní pojištění
Pojištění právní ochrany	Pojištění odpovědnosti vlastníka nemovitosti	Investiční životní pojištění
Pojištění zvířat a domácích mazlíčků	Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	Pojištění pro případ invalidity I. , II. a III. stupně
Pojištění úvěru	Pojištění odpovědnosti za škodu managementu, jednatelů	Pojištění pro děti a mládež
Pojištění letadel	Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem	Pojištění léčebných výloh - cestovní pojištění
Zemědělské pojištění	Pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu lovecké činnosti	Pojištění pro případ hospitalizace
Šomážní pojištění ²⁸	Pojištění odpovědnosti za škodu podnikatele	Pojištění pro případ pracovní neschopnosti
Pojištění dopravní	Profesní odpovědnostní pojištění	Úrazové pojištění
Pojištění podnikání, záruk	Pojištění odpovědnosti za škody na životním prostředí	Pojištění pro případ ztráty zaměstnání
Pojištění pro cesty a pobyt		Důchodové pojištění
Pojištění pro případ odcizení		Penzijní připojištění
Pojištění strojů		

Zdroj: Zpracováno podle [3]

²⁸ Představuje pojištění ztrát způsobených přerušením provozu, více v kapitole čtvrté.

Příloha 3 - Výše státních příspěvků v penzijním připojištění

Příspěvek účastníka (měsíčně)	100	300	500	1000	1500	2000
Státní příspěvek (měsíčně) do 2012	50	120	150	150	150	150
Státní příspěvek (měsíčně) od 2013	0	90	130	230	230	230

Zdroj: zpracováno podle [28]

Příloha 4 - Rozdíly mezi starým a novým penzijním připojištěním

Rozdíly	Staré penzijní připojištění	Nové penzijní připojištění
Smlouvy sjednané	do 30. 11. 2012	od 1. 1. 2013
Garance vkladů	ano	ne
Možnost fondu většího investování do akcií	ne	ano
Možnost výběru naspořených peněz dříve než v 60 letech	Ano (polovina po 15 letech)	ne
Nárok na odbytné	po 12 měsících spoření	po 24 měsících spoření
Minimální příspěvek pro získání státního příspěvku	100 Kč	300 Kč

Zdroj: Zpracováno podle: [28]

Příloha 5 - Členění pojišťoven

Členění pojišťoven podle zaměření ²⁹	
Univerzální pojišťovny	Univerzální pojišťovny jsou pojišťovny, které pojišťují v podstatě všechny druhy rizik a provozují i zajištění, jedná se o pojišťovny, které provozují pojistné produkty z oblasti životního i neživotního pojištění.
Životní pojišťovny	Životní pojišťovny jsou pojišťovny, které se zabývají provozováním pouze životních druhů pojištění.
Neživotní pojišťovny	Neživotní pojišťovny jsou pojišťovny, které se zabývají provozováním pouze neživotních druhů pojištění.
Specializované pojišťovny	Specializované pojišťovny jsou pojišťovny, které se specializují na určitý druh nebo odvětví pojištění na pojišťování určitých rizik, na některé skupiny pojištěných.

Zdroj: zpracováno podle [11], [5]

Členění specializovaných pojišťoven	
Kaptivní pojišťovny	Kaptivní pojišťovna je instituce, kterou založil podnikatelský subjekt (průmyslový podnik či koncern ³⁰) se záměrem pojišťovat své vlastní potřeby. Jde zpravidla o situaci, kdy podnik má dobře rozptýlené riziko, takže si může dovolit určitou formu samopojištění a spravovat vlastní rezervní fond. Kaptivní pojišťovny mají vlastní kapitál a rezervy, riziko nesou samy.
Frontingová společnost	Frontingová společnost je instituce, která se účastní tzv. frontingu. Fronting znamená využívání administrativního aparátu jedné, obvykle lokální pojišťovny jinou pojišťovnou nebo zajišťovnou, která nemá v daném regionu potřebný provozní aparát.

Zdroj: zpracováno podle [3], [20]

²⁹ Toto členění se považuje za obecné členění pojišťoven.

³⁰ K Koncernu je sdružení právně samostatných podniků podřízených jednotnému vedení. Sám koncern právní subjektivitu nemá. Ke sdružení dochází na základě smlouvy, nebo na základě kapitálové účasti. [29]

Členění pojišťoven podle právní formy	
Státní pojišťovny	Státní pojišťovny jsou pojišťovny, které zřizuje stát nebo státní orgány. Výsledky jejich hospodaření nese stát. Jde většinou o zabezpečení pojistného krytí pro klienty v těch oblastech krytí rizik, které pro akciové pojišťovny nejsou dostatečně atraktivní.
Vzájemné pojišťovny	Vzájemné (družstevní) pojišťovny jsou instituce, pro něž je charakteristická vzájemná pomoc při krytí rizika. Ve vzájemných pojišťovnách se vychází z toho, že škoda, která se stane jednomu členu společenství má být nesena ostatními, kterým se nestala. Riziko nesou členové (vlastníci), kteří jsou současně pojistníky (klienty).
Akciové pojišťovny	Základní kapitál u akciových pojišťoven je tvořen vklady akcionářů, které jsou rozvrženy na určitý počet podílů – akcií. Mezi charakteristické rysy akciové pojišťovny patří existence určitého počtu akcionářů, vlastnictví podniku je obvykle odděleno od vlastního řízení, cílem podnikání je dosažení zisku, akciová společnost musí stanovit pojistné tak, aby po uhrazení pojistného plnění zůstal společnosti přebytek.

Zdroj: zpracováno podle [11], [20]

Příloha 6 - Přehled pojišťoven v ČR

Obchodní název subjektu	Datum zahájení činnosti
ACE European Group Ltd, organizační složka	21. 3. 2007
AEGON Hungary Closed Company Ltd., organizační složka	15. 4. 2010
AEGON Pojišťovna, a.s.	22. 9. 2004
AGA International SA - organizační složka	1. 1.2007
AIG Europe Limited, organizační složka pro Českou republiku	6. 4. 2012
Allianz pojišťovna, a.s.	23. 12. 1992
Atradius Credit Insurance N.V., organizační složka	11. 12. 2003
AXA pojišťovna a.s.	29. 5. 2008
AXA životní pojišťovna a.s.	21. 7. 1995
Basler Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku	27. 9. 2006
Basler Sachversicherungs - Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku	12. 1. 2009
BNP Paribas Cardif Pojišťovna, a.s.	11. 10. 1996
Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo	15. 2. 1999
CG Car- Garantie Versicherungs-Aktiengesellschaft organizační složka pro Českou republiku	1. 8. 2005
COMPAGNIE FRANCAISE D' ASSURANCE POUR LE COMMERCE EXTERIEUR organizační složka Česko	19. 5. 2004
Česká kancelář pojistitelů	1. 5. 2004
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	6. 11. 1995
Česká pojišťovna a.s.	1. 5. 1992
Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.	17. 6. 1993
ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB	17. 4. 1992
D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.	26. 1. 1995
DIRECT Pojišťovna, a.s.	24. 4. 2007
ERGO pojišťovna, a.s.	22. 9. 1994
ERV pojišťovna, a.s.	23. 4. 1993
Euler Hermes Europe SA, organizační složka	20. 10. 2011
Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	1. 6. 1992

Obchodní název subjektu	Datum zahájení činnosti
Generali Pojišťovna a.s.	1. 1. 1995
HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.	11. 11. 1993
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	11. 11. 1992
HDI Versicherung AG, organizační složka	22. 11. 2006
ING pojišťovna, a.s.	21. 10. 1998
ING Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku	15. 2. 2005
ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku	22. 5. 1992
INTER PARTNER ASSISTANCE, organizační složka	21. 3. 2007
Komerční pojišťovna, a.s.	1. 9. 1995
Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	1. 3. 1993
KUPEG úvěrová pojišťovna, a.s.	24. 6. 2005
MAXIMA pojišťovna, a.s.	1. 7. 1994
MetLife pojišťovna a.s.	17. 7. 1992
Österreichische Hagelversicherung - Agra pojišťovna, organizační složka	18. 7. 2006
Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group	1. 10. 1992
Pojišťovna VZP, a.s.	16. 1. 2004
QBE INSURANCE (EUROPE) LIMITED, organizační složka	26. 7. 2007
Servisní pojišťovna a.s.	18. 7. 1997
Slavia pojišťovna a.s.	1. 6. 1994
Stewart Title Limited, organizační složka	30. 4. 2009
Triglav pojišťovna, a.s.	3. 9. 1996
Union poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku	15. 5. 2012
UNIQA Pojišťovna, a.s.	28. 5. 1993
Vitalitas pojišťovna, a.s.	17. 11. 1998
Wüstenrot pojišťovna a.s.	27. 5. 2008
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	21. 12. 1998

Zdroj: [26]

Příloha 7 - Dotazník

V otázkách je možné zvolit i více variant. V případě odpovědi jiné, prosím o upřesnění.

1. Jste:

- a) Muž
- b) Žena

2. Vaše bydliště:

- a) Pardubický kraj
- b) Královéhradecký kraj
- c) Hlavní město Praha
- d) Zlínský kraj
- e) Moravskoslezský kraj
- f) Středočeský kraj
- g) Jihomoravský kraj
- h) Jihočeský kraj
- i) Liberecký kraj
- j) Ústecký kraj
- k) Plzeňský kraj
- l) Kraj Vysočina
- m) Olomoucký kraj
- n) Karlovarský kraj

3. Váš věk:

- a) 15 - 26 let
- b) 27-35 let
- c) 36-45 let
- d) 46-55 let
- e) 56-65 let
- f) 66 a více

4. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) Základní
- b) Střední bez maturity/vyučen
- c) Střední s maturitou
- d) Vysokoškolské

5. Váš hrubý měsíční příjem:

- a) Do 15 000 Kč
- b) 16 000 – 23 000 Kč
- c) 24 000 – 30 000 Kč
- d) Více jak 30 000 Kč

**6. Chráníte se pro případ škod na majetku, zdraví či způsobení škody cizí osobě?
(Máte uzavřené nějaký druh pojištění?)**

- a) Ano
- b) Ne

7. Z jakého důvodu jste uzavíral/a pojištění?

- a) Zajištění rodiny
- b) Ochrana majetku
- c) Pojištění je dané ze zákona
- d) Zajištění v důchodu
- e) Ochrana před nečekanou událostí
- f) Zajištění úvěru
- g) Jiné

.....

8. V případě výběru bez pojištění, z jakého důvodu nejste pojištěný/á?

- a) Špatná zkušenost, nedůvěra k pojišťovně
- b) Nedostatek financí
- c) Pojištění je zbytečné
- d) Pojištění nepotřebuji, jsem řádně zabezpečený/á jiným způsobem

9. Vyplatí se pojištění?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

V případě varianty 6b) není dále nutné pokračovat v dotazníku. Děkuji.

10. V případě výběru, že jste pojištěný/á, jaké pojištění máte uzavřené?

- a) Životní pojištění
- b) Úrazové pojištění
- c) Pojištění domácnosti (zařízení domácnosti)
- d) Pojištění stavby (nemovitosti)

- e) Pojištění odpovědnosti z výkonu povolání
- f) Pojištění odpovědnosti z běžného života (tzv. pojistka na blbost)
- g) Povinné ručení
- h) Havarijní pojištění
- i) Jiné

.....

V případě, že některé z uvedených pojištění nemáte, uveďte důvod proč.

11. Kolik zaplatíte ročně za pojistné?

- a) Do 5000 Kč
- b) více než 5000 Kč
- c) více než 15000 Kč
- d) více než 25000 Kč
- e) více než 35000 Kč
- f) více než 45000 Kč
- g) více než 55000 Kč

12. U jakých pojišťoven máte uzavřená pojištění?

- a) Česká pojišťovna a.s.
- b) Generali pojišťovna a.s.
- c) Allianz pojišťovna a.s.
- d) ČSOB pojišťovna a.s.
- e) Kooperativa pojišťovna a.s.
- f) Česká podnikatelská pojišťovna a.s.
- g) Uniqa pojišťovna a.s.
- h) ING pojišťovna a.s.
- i) Pojišťovna České spořitelny a.s.
- j) Jiné

.....